

Turun ammatti-instituutin Elintarvikejalostuksen ammattitutkinnon osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

1. Perustiedot

Koulutuksen järjestäjä

Turun kaupunki

Tutkinto ja tarvittaessa osaamisalat ja tutkinnon osat

Elintarvikejalostuksen ammattitutkinto

Elintarvikealan osaamisala

Elintarviketurvallisuuden hallinta
Pakkaaminen ja varastointi

Elintarvikkeiden valmistaminen
Kalatuotteiden valmistaminen
Kasvituotteiden valmistaminen
Marja- ja hedelmätuotteiden valmistaminen
Valmisruokien valmistaminen

Elintarvikkeiden myynti
Tuotekehitys elintarvikeyrityksessä

Liha-alan osaamisala

Elintarviketurvallisuuden hallinta

Lihan leikkaus
Lihatuotteiden valmistaminen

Elintarvikkeiden myynti
Pakkaaminen ja varastointi
Tuotekehitys elintarvikeyrityksessä

Yhteystiedot (organisaatio ja yhteyshenkilö)

Turun ammatti-instituutti, elintarvikeala
Koulutuspäällikkö Marleena Tuuri

2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnustaminen

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 10 §:n mukaiset menettelyt

Ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan tehtävänä on selvittää opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämiä asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella. Tunnustaminen tehdään tutkinnon perusteiden mukaisesti aina opiskelijan halutessa ja se kirjataan HOKSiin.

KUVA 1.: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkintoon voidaan **tunnustaa**

- voimassa olevien ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia,
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueita,
- lukio-opintoja,
- korkeakouluopintoja tai
- muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja
- muuta kun yllä mainittuja opintoja, mutta silloin tulee arvioida **osaamisen ajantasaisuus** ja miltä osin se vastaa suoritettavan tutkintoa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Arvioijat arvioivat tunnustettavan osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden. Osaamisen tunnustaminen kirjataan Primukseen ja HOKS lomakkeelle. Osaamisen tunnustamisen apuna voidaan käyttää osaamisen tunnustamisen anomusta.

Ohjaus suoraan näyttöön

Opiskelija voi osallistua näyttöön osaamisen hankkimistavasta riippumatta jos hänen osaamisensa vastaa ammattitaitovaatimuksia. Alan opettaja päättää täytyvätkö edellytykset.

Ammattitaitovaatimukset katsotaan saavutetuiksi kun

- opiskelija on saanut positiiviset palautteet keskeisestä kyseiseen tutkinnon osaan valmistavasta koulutuksesta
- tai on suorittanut vastaavat opinnot jossakin muualla
- tai omaa tutkinnon osan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutettuna riittävän työkokemuksen

Osaaminen osoitetaan vain siltä osin kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

	tunnustaminen (suora siirto)	tunnustaminen (edellyttää arviointia)	ohjaaminen suoraan näyttöön
Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja yto-opettaja	opinto-ohjaaja tai yto-opettaja

alueet			
ammattilliset tutkinnon osat	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja ammatinopettaja	ennen näyttöä osaamisen tunnistaminen ammatinopettaja
dokumentointi	HOKS ja Opinto-ohjaaja Primuksen osaamisen tunnistamisen rekisteriin	opettaja Wilman arviointiin	HOKS

TAULUKKO 1: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimijat ja dokumentointi

3. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Näyttöympäristöjen valinta

Tutkinnon osat tarjottavat tutkinnon ammatilliset pakolliset ja valinnaiset osat	Työtehtävät kuvataan lyhyesti ammattitaitovaatimusten edellyttämät työtehtävät tutkinnon osittain	Näyttöympäristö työpaikka, esimerkkejä ammattitaitovaatimusten mukaisista työpaikoista tutkinnon osittain	arviointi - menetelmät
Elintarviketurvallisuuden hallinta	Valmistaa, pakkaa ja varastoi elintarvikkeita, työskentelee yrityksen laatujärjestelmän mukaisesti, kirjaa omavalvonnan vaatimia merkintöjä.	Elintarviketeollisuus tai elintarvikejalostuslaitos, jossa valmistetaan, pakataan ja varastoidaan elintarvikkeita.	opiskelijan työskentelyä havainnoidaan ja hänen osaamistaan arvioidaan kyseen sekä tutkinnon perusteiden mukaisilla dokumenteilla tai HOKSssa (yksilölliset näytösuunnitelmasa) erikseen sovitulla tutkinnon osaan soveltuvalle tavalla
Pakkaaminen ja varastointi	Pakkaa ja varastoi elintarvikkeita yrityksen mukaisilla pakkausmenetelmillä, käyttää pakkaus koneita, valitsee tuotteelle oikean pakkausmateriaalin.	Elintarvikealan yritys, jossa pakataan tuotteita, varastoidaan elintarvikkeita sekä valmiita tuotteita.	
Elintarvikkeiden valmistaminen	Valmistaa yrityksen tuotantosuunnan mukaisia elintarvikkeita, käyttää tuotteen valmistukseen liittyviä koneita, valitsee ja käsittelee tarvittavia raaka-aineita.	Elintarvikkeiden jalostuslaitos, jossa valmistetaan esim. makeisia.	
Kalatuotteiden valmistaminen	Valitsee ja käsittelee raaka-aineita, fileoi kaloja, valmistaa raakakalavalmisteita, käyttää ja säätää tarvittavia koneita, valmistaa kalatuotteita eri menetelmillä.	Kalanjalostuslaitokset, kalaliikkeit ja kalatukut sekä kauppohen valmistuskeittiöt, joissa valmistetaan erilaisia kalavalmisteita.	
Kasvituotteiden valmistaminen	Lajittelee, kuorii, pilkkoo, raastaa tai esikypsentää kasvituotteiden raaka-aineita, valmistaa kasvituotteita noudattaen työohjeita.	Kasvisjalosteiden tuotantolaitos	
Marja- ja hedelmätuotteiden valmistaminen	Lajittelee, kuorii, pilkkoo, esikypsentää, mehustaa tai suodattaa marja- ja hedelmätuotteiden raaka-aineita. Valmistaa yrityksen mukaisia marja- ja hedelmätuotteita esim. kuumentamalla, jäähdyttämällä ja annostelemalla.	Marja- ja hedelmätuotteiden valmistus elintarvikealan yrityksessä tai tilatuotannossa.	
Valmisruokien valmistaminen	Tekee valmisruokien esivalmisteluja esim. sulattamalla, kuorii	Valmisruokien valmistus elintarvikejalostustehtaissa tai kauppohen valmistuskeittiöissä.	

	malla, pilkkomalla, esikypsentämällä tai sekoittamalla raaka-aineita. Valmistaa valmisruokia esim. annostelemalla, kypsentämällä tai jäähdyttämällä.	
Lihanleikkaus	Esivalmistelee leikkaamon työtilat ja -välineet. Hankkii leikatavat ruhot yrityksen mukaisesti ja tekee ruhoille lihanleikkauksen esityöt. Leikkaa ja paloittelee yhden eläinlajinruhon myyntikelpoisiksi paloiksi. Noudataa lihan käsittelyssä ja säilytyksessä omavalvonnan ohjauksarvoja ja muita laatumääräyksiä.	Lihankäsittelylaitos, lihatukku tai muu kauppojen valmistuskeittiö, jossa on vähintään yhden eläinlajin ruhon leikkaamista.
Lihatuotteiden valmistaminen	Tekee lihan hankintaan ja esivalmisteluun liittyvät työt. Valmistaa kahta lihatuotetta, kuten raakalihavalmisteita, keittomakkaroita, kokolihatuotteita, kestromakkaroita, kylmäsavutuotteita, erikoislihatuotteita, lihasäilykkeitä ja liharuokavalmisteita.	Lihan käsittelylaitos, lihakauppa, isojen markettien valmistuskeittiöt, joissa valmistetaan erilaisia lihatuotteita.
Elintarvikkeiden myynti	Tekee tuotetilauksia, vastaanottaa myyntiin saapuvat tuotteet, suunnittelee ja kokoaa palvelutiskin, toimii elintarvikkeiden myynnissä ja palvelee asiakkaita.	Elintarvikkeiden tehtaanymyälät, kauppahallien palvelupisteet tai muu toimipiste, jossa tuotteita myydään elintarvikkeita palvelutiskistä.
Tuotekehitys elintarvikeyrityksessä	Ideoi uusia tuotteita tai tuoteparannuksia ja selvittää tuotekehityksen lähtökohdat. Valitsee parhaan tuoteidean ja soveltaa sen valmistuksen tuotantoon. Valmistaa kehittämänsä tuotetta, arvioi tuotteen ominaisuuksia aistinvaraisesti sekä kokeiden perusteella.	Elintarvikejalostuslaitos tai pienimuotoinen yritys, jossa on tarvittavat koneet ja laitteet uuden tuotteen valmistamiseen.
Lisäksi kaikissa tutkinnoissa on mahdollista suorittaa valinnaisia tutkinnon osia tämän tutkinnon toiselta osaamisalalta, tutkinnon osa yrittäjän ammattitutinnosta tai osa toisesta ammattitutinnosta tai erikoisammattitutinnosta.		

Muu osaamisen osoittaminen

Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti oppilaitoksessa järjestettävillä kokeilla ja tehtävillä, jotka oppilaitoksen opettajat arvioivat. Mahdollisuuksien mukaan yhteisten tutkinnon osien osaaminen arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien näyttöjen yhteydessä.

Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

(Laki AK luku 6 § 54)

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syyistä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Arvioijalla tulee olla:

- riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen
- riittävä perehtyneisyys arviointiin ja arvioitavan tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin

Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen

Ohjaus, tuki ja erityinen tuki sekä osaamisen arvioinnin mukauttaminen
(Laki AK luku 5§ 44 ja 45 ja Asetus AK Luku 3 § 9)

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Suunnitelmaan kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. HOKS kirjataan Wilmaan.

HOKSin laadinnasta vastaa **ryhmäohjaaja**. HOKS laaditaan ja sitä päivitetään **yhdessä opiskelijan kanssa**. HOKSin laadintaan osallistuu myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua opiskelijan HOKSin laadintaan ja päivittämiseen. HOKS arkistoidaan Wilmassa ja tulostetaan vain tarvittaessa.

HOKSia päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja aina, kun osaamisessa tai ohjaus- ja tukitarpeissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Jos koulutus järjestetään oppisopimuskoulutuksena tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena ja kun osaaminen osoitetaan työpaikalla, HOKSin laadintaan ja päivittämiseen osallistuu **työnantaja tai muu työpaikan edustaja**. HOKSin laadintaan ja päivittämiseen voi osallistua myös TE- viranomaisen edustaja, toisen ammattilaisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä tai joku muu toimija siltä osin, kuin opiskelijan osaamisen hankkiminen tai osoittaminen taikka ohjaus- ja tukitoimet tehdään yhteistyössä. (Laki AK Luku 7 § 66 ja § 64)

Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan **mukauttaa** laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. **Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättämistä. Päätöksen tekee koulutuspäällikkö.**

Osaamisen arvioinnin tavoitteet kirjataan opiskelijan HOKSiin ja osaamista arvioidaan vertaamalla niihin.

Ammattillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan **poiketa** siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämään osaamista, jos:

- a) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat **olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen** huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai
- b) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan **vammaan tai terveydentilaan** liittyvistä syistä

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon vaikka hän ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita.

Niistä tutkinnon osista, joissa osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, annetaan todistus opiskelijan osaamisesta (ei tutkintotodistusta). Todistus sisältää sanallinen kuvaksen opiskelijan osaamisesta. (Laki AK luku 6 § 57 sekä Asetus AK luku 4 § 14).

Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa

Näyttöpaikan valintaan osallistuvat opiskelija ja opettaja. Opettaja varmistaa näyttöpaikan sopivuuden tutkinnon perusteiden mukaisesti. Näytön toteuttamisen suunnitteluun osallistuu työpaikan edustaja ja opiskelija opettajan ohjauksessa. Opettaja käy työpaikalla näytön arviointikeskustelun työpaikkaohjaajan ja opiskelijan kanssa.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, voidaan ohjauksen apuna käyttää työelämävalmentajaa.

Palaute osaamisen kehitymisestä

(Laki AK luku 5 § 51, 59 ja Asetus AK luku 4 § 14 JA 15)

Opiskelijan valmiuksien varmistaminen ennen näyttöä

Opiskelijalle annetaan palautetta osaamisensa kehittymisestä ennen näyttöön menemistä. Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan HOKSin mukaisten tavoitteiden saavuttamisen ja kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Osaamisen kehittymistä arvioivat ja palautetta antavat opettajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, ammatilliset ohjaajat ja työpaikalla lisäksi työpaikkaohjaaja. Osaamisen kehittymisestä annetaan palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti Wilmassa tai sähköisiä sovelluksia apuna käyttäen.

Palautteen antaminen näytön jälkeen

Opiskelijalle annetaan tutkinnon perusteisiin ja HOKSiin kirjattuihin tavoitteisiin perustuvaa palautetta hänen osaamisestaan.

4. Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen

Osaamisen arvioijien perehdyttäminen

Koulutuksenjärjestäjä huolehtii opettajien arviointiosaamisen ajantasaisuudesta ja järjestää työpaikkaohjaajakoulutuksia. Tutkinnonosakohtaiset yksilölliset näyttösuunnitelmat laaditaan Wilmaan ja ne liitetään HOKSiin. Opettaja toimittaa työpaikkaohjaajille tutkinnon perusteiden mukaiset arviointikriteerit ja perehdyttää hänet arviointiin.

Osaamisen arviointi näytössä

Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittaminen. Näyttöä voidaan täydentää tutkinnon perusteissa kuvatulla tavalla esimerkiksi suullisella haastattelulla tai kirjallisilla tehtävillä.

(Laki AK Luku 6 § 53). Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon osan perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet

Arvioijat arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain. Arviointi tulee kirjata Wilmaan kahden viikon kuluessa siitä kun tutkinnon osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty. Jos arvioitavan kokonaisuuden ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin liittyvä osaaminen osoitetaan useassa osassa erillisissä näytöissä, tutkinnon osan arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella arvioijien päätöksellä. Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä. Arvioija varmentaa allekirjoituksellaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) osaamisen arvioinnin.

Yhteiset tutkinnon osat (esimerkiksi Viestinta- ja vuorovaikutusosaaminen) arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty (Asetus AK luku 4 § 11), mutta yhteisten tutkinnon osien osa-alueet (esimerkiksi englanti, äidinkieli) arvioidaan numeerisesti asteikolla 1-5.

Ammatillisten tutkinnon osien hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa 1-5.

- Mikäli opiskelija on aloittanut opintonsa ennen vuotta 2018 ja jatkaa tutkinnon suorittamista samoilla tutkinnon perusteilla, asteikko 1-3 säilyy.
- Mikäli opiskelija (saa itse päättää) siirtyy 1.1.2018 jälkeen voimaan tulevien tutkinnon perusteiden mukaiseen tutkinnon suorittamiseen, muuttuu arviointiasteikko (1-5).

Jos osaamisen arviointi on mukautettu, opiskelijan osaaminen arvioidaan lisäksi sanallisesti. Mukautetun arvioinnin kriteerit laatii kyseisen tutkinnon osan opettaja ja ne kirjataan HOKSiin.

Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain.

Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä

aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö). Perustellusta syystä näyttöympäristöt voivat olla muita paikkoja, esimerkiksi oppilaitoksen työmaita, virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti koulussa kokeilla, tehtävillä, yms. tai mahdollisuuksien mukaan ammatillisten tutkinnon osien näytön yhteydessä työpaikalla. Arvioinnista päättävät kyseisten aineiden opettajat.

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin näytössä tai siitä annettavaan arvosanaan.

Arvioinnista päättäminen

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa. Osaamisen arvioijat tekevät opiskelijan osaamista koskevan arviointipäätöksen tutkinnon osittain yksimielisesti. Vähintään toinen arvioijista on paikalla yksittäisessä näytössä. Arviointi suoritetaan ja arvioinnista päätetään aina kollegiona arviointikeskustelussa. Opiskelija on esteellinen osallistumaan arvioinnista päättämiseen.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Tutkinnon osien arvosanat merkitään tutkintotodistukseen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat opintosuoritusrekisteriotteeseen. Vastaavasti osaamisen arvioinnin tarkistus- tai oikaisupyyntö sekä hyväksytyt arvosanan korottaminen ovat mahdollisia vain näissä kokonaisuuksissa.

Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi

Näytön arviointipäätökseen Wilmassa kirjataan perustelut näytön arvioinnille. Arviointipäätös tulostetaan ja allekirjoitetaan, mikäli näyttö on hylätty tai muuten tarvittaessa. Arvioiva opettaja säilyttää tulostetun arviointipäätöksen 6 kk arvosanan antamisesta.

Arvioijat varmentavat allekirjoituksillaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) arviointipäätöksen.

Tiedot siirtyvät automaattisesti kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)

5. Arvioinnin uusiminen ja korottaminen

(Laki AK luku 6 § 56)

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden (vrt. tutkinnon perusteet) soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Arvioijat dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin arviointipäätökseen ja perustelevat arviointinsa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamisen arvioinnin mukaisesti.

Opiskelija voi pyytää arvioijiltaan kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut arviointiyhteenvedon tiedoksi. Arvioijien on tehtävä päätös arvioinnin tarkistamisesta viipymättä.

Opiskelijalla on mahdollisuus osaamisen osoittamisen (näyttö tai muu arviointi) uusimiseen, jos arviointi on hylätty, sekä myös hyväksytyt arvosanan korottamiseen. Uusimis- ja korotusmenetelmät ilmoitetaan koulutalo kohtaisesti. Hylättyjen arviointien suoritussuunnitelmat kirjataan opiskelijan HOKSiin.

6. Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Koulutuksen järjestäjä selvittää opiskelijalle arvioinnin tarkistamisen ja oikaisumenettelyn ennen näyttöä. Opiskelijalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon tai valmentavaan koulutukseen liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistaessa käytettävistä muista asiakirjoista (esim. arvioijien arvioinnit ja arviointipäätös).

Opiskelijalla on oikeus pyytää **osaamisen arvioinnin tarkistamista** arvioijilta 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa osaamisen arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omaan näyttösuoritukseensa tai muuhun suoritukseen. Arvioinnin tarkistamista voi pyytää vain arvioijien tai arvioijan päättämästä arvosanasta. Arvioinnin tarkistamista on pyydetävä kirjallisesti. Arvioijat tekevät päätöksen arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman arvioinnin tarkistamista tai oikaisupyyntöä (**itse-oikaisu**).

Jos opiskelija on tyytymätön arvioinnin tarkistamiseen, niin hän voi pyytää asianomaiselta työelämätoimikunnalta kirjallisesti oikaisua arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydetävä 14 päivän kuluessa arvioinnin tarkistamisesta.

7. Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta

- Todistusten ja tarvittavien liitteiden antaminen

Opiskelija saa tutkintotodistuksen, kun tutkinnon perusteiden mukaan kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Jos opiskelija suorittaa vain tutkinnon osan tai osia, hän saa todistuksen suoritetusta tutkinnon osasta/osista.

Jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi, hänelle annetaan todistus osaamisesta, johon kuvataan sanallisesti opiskelijan osaaminen.

Todistukseen liitetään opintosuoriteote, josta ilmenevät:

- opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset osa-alueet sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat ja
- muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet

Opiskelijan pyynnöstä hänelle annetaan kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista liitetään selvitys ammattiallaan koskevaan sääntelyyn perustavasta opiskelijasta olevasta ammattipätevyydestä, jos ammattipätevyys on tutkinnon perusteissa määrätty osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia.

8. Salassapito ja tietosuoja

Koulutuksen järjestäjä noudattaa Turun kaupungin salassapito ja tietosuojaohjeita.

9. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen

Turun ammatti-instituutin toiminnan arviointisuunnitelmassa on kuvattu seuranta, arviointi ja parantaminen. Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä valmentavan koulutuksen järjestäminen arvioidaan sisäisillä auditoinneilla. Sisäisen auditoinnin avulla varmistetaan, että toiminta on ammatti-instituutin ohjeiden ja sopimusten mukaista. Lisäksi sisäisiin auditointeihin liittyvissä haastatteluissa auditointijat arvioivat toimintaa myös kehittämisen näkökulmasta käyttäen apuna esim. kansallista vertaisarvioinnin kriteeristöä.

Opiskelijoilta, työpaikkaohjaajilta ja opettajilta kerätään kyselyjen avulla palautetta työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja osaamisen osoittamisen toteuttamisesta.

10. Tiedottaminen opiskelijoille, henkilöstölle ja sidosryhmille

Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmat ja niihin liittyvät toimintaohjeet ovat ammatti-instituutin verkkosivuilla kaikkien nähtävinä.

Ryhmänohjaaja kertoo opiskelijoille opintojen alussa arvioinnin ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet sekä arvioinnin oikaisumenettelyyn. Lisäksi arvioinnin oikaisumenetelystä tiedotetaan arviointipäätöksessä. Kotiväen illoissa arvioinnista informoidaan alaikäisten huoltajia. Työpaikkaohjaajakoulutuksissa ja työpaikkakäynneillä opettajat perehdyttävät työpaikkaohjaajia arviointiin. Jokainen arvioijana toimiva opettaja vastaa työelämän arvioijan perehdyttämisestä arviointiin.

11 Liitteet

[Toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä 16.1.2018](#)

[Toimintaohje osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen 15.5.2018](#)

[TAIn toiminnan arviointisuunnitelma 16.1.2018](#)

Turun ammatti-instituutin Maanmittausalan ammattitutkinnon osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

1. Perustiedot

Koulutuksen järjestäjä

Turun kaupunki

Tutkinto ja tarvittaessa osaamisalat ja tutkinnon osat

Maanmittausalan ammattitutkinto

Yhteystiedot (organisaatio ja yhteyshenkilö)

Turun ammatti-instituutti, Henry Koskinen koulutuspäällikkö

2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnistaminen

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 10 §:n mukaiset menettelyt

Ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan tehtävänä on selvittää opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämien asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella. Tunnustaminen tehdään tutkinnon perusteiden mukaisesti aina opiskelijan halutessa ja se kirjataan HOKSiin.

KUVA 1.: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkintoon voidaan **tunnustaa**

- voimassa olevien ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon

- perusteiden mukaisia tutkinnon osia,
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueita,
- lukio-opintoja,
- korkeakouluopintoja tai
- muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja
- muuta kun yllä mainittuja opintoja, mutta silloin tulee arvioida **osaamisen ajantasaisuus** ja miltä osin se vastaa suoritettavan tutkintoa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Arvioijat arvioivat tunnustettavan osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden. Osaamisen tunnustaminen kirjataan Primukseen ja HOKS lomakkeelle. Osaamisen tunnustamisen apuna voidaan käyttää osaamisen tunnustamisen anomusta.

Ohjaus suoraan näyttöön

Opiskelija voi osallistua näyttöön osaamisen hankkimistavasta riippumatta jos hänen osaamisensa vastaa ammattitaitovaatimuksia. Alan opettaja päättää täytyvätkö edellytykset.

Ammattitaitovaatimukset katsotaan saavutetuiksi kun

- opiskelija on saanut positiiviset palautteet keskeisestä kyseiseen tutkinnon osaan valmistavasta koulutuksesta
- tai on suorittanut vastaavat opinnot jossakin muualla
- tai omaa tutkinnon osan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutettuna riittävän työkokemuksen

Osaaminen osoitetaan vain siltä osin kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

	tunnustaminen (suora siirto)	tunnustaminen (edellyttää arviointia)	ohjaaminen suoraan näyttöön
Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja yto-opettaja	opinto-ohjaaja tai yto-opettaja
ammattilliset tutkinnon osat	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja ammatinopettaja	ennen näyttöä osaamisen tunnistaminen ammatinopettaja
dokumentointi	HOKS ja Opinto-ohjaaja Primuksen osaamisen tunnustamisen rekisteriin	opettaja Wilman arviointiin	HOKS

TAULUKKO 1: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimijat ja dokumentointi

3. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Näyttöympäristöjen valinta

Tutkinnon osat tarjottavat tutkinnon ammatilliset pakolliset ja valinnaiset osat	Työtehtävät kuvataan lyhyesti ammattitaitovaatimusten edellyttämät työtehtävät tutkinnon osittain	Näyttöympäristö työpaikka, esimerkkejä ammattitaitovaatimusten mukaisista työpaikoista tutkinnon osittain	arviointi - menetelmät
Maanmittausalan työn johtaminen ja ohjaaminen	ohjaus- ja johtotehtävissä toiminta, määrittelee henkilö- materiaaliressurit, työryhmien työtehtävien sovittaminen, rekrytoinnit, urakkalaskennat, valvonta	maanmittausalan kohteet	opiskelijan työskentelyä havainnoidaan ja hänen osaamistaan arvioidaan kyseen sekä tutkinnon perusteiden mukaisilla dokumenteilla tai HOKSssa (yksilölliset näyttösuunnitelmasa) erikseen sovitulla tutkinnon osaan soveltuvalta tavalla
Vaativat mittaustyöt	työmenekki- ja materiaalilaskennat, aikatauluttaa työn, suunnittelumittaus, rakentamisen mittaus ja tarkemittauksen tehtävien kytkentä toisiinsa	maanmittausalan kohteet	
Paikkatietojen ja tietopalvelujen hallinta	lähdeaineiston hankinta, ohjelmistojen käyttö, toimii lainsäädännön sekä viranomaisohjeiden mukaisesti	paikkatietoa käsittelevät yritykset	
Suunnitteluprosessin hallinta	puuttuvien lähdeaineistojen hankinta, lähtötietojen hankinta sisällön-, laadun- sekä kattavuuden osalta,	maanmittausalan työtehtävät, suunnittelukohteet	
Kiinteistöasioiden hallinta	rekisteristä haku, kiinteistöjakoituksen, oikeudet, omistusoikeuksien selvitys, perunkirjojen hankinta, kiinteistötoimituksen eri vaiheen tehtäviä	kiinteistöasioiden hallinnan kohteet, kiinteistötoimistot	
Maanmittausalan asiakaspalvelun hallinta	kohtaa asiakkaita, toimistotyöskentely, ohjelmistojen ja laitteiden käyttö, tiedottaminen, yhteydenpito, käyttää oikeakielistä termistöä ja tuottaa tekstiä	asiakaspalvelutilanteet	
Lisäksi kaikissa tutkinnoissa on mahdollista suorittaa valinnaisia tutkinnon osia esimerkiksi työpaikalla tai toisesta perustutkinnosta.			

Muu osaamisen osoittaminen

Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti oppilaitoksessa järjestettävillä kokeilla ja tehtävillä, jotka oppilaitoksen opettajat arvioivat. Mahdollisuuksien mukaan yhteisten tutkinnon osien osaaminen arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien näyttöjen yhteydessä.

Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

(Laki AK luku 6 § 54)

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Arvioijalla tulee olla:

- riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen
- riittävä perehtyneisyys arviointiin ja arvioitavan tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin

Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen

Ohjaus, tuki ja erityinen tuki sekä osaamisen arvioinnin mukauttaminen

(Laki AK luku 5§ 44 ja 45 ja Asetus AK Luku 3 § 9)

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma

(HOKS). Suunnitelmaan kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. HOKS kirjataan Wilmaan.

HOKSin laadinnasta vastaa **ryhmänohjaaja**. HOKS laaditaan ja sitä päivitetään **yhdessä opiskelijan kanssa**. HOKSin laadintaan osallistuu myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua opiskelijan HOKSin laadintaan ja päivittämiseen. HOKS arkistoidaan Wilmassa ja tulostetaan vain tarvittaessa.

HOKSia päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja aina, kun osaamisessa tai ohjaus- ja tukitarpeissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Jos koulutus järjestetään oppisopimuskoulutuksena tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena ja kun osaaminen osoitetaan työpaikalla, HOKSin laadintaan ja päivittämiseen osallistuu **työnantaja tai muu työpaikan edustaja**. HOKSin laadintaan ja päivittämiseen voi osallistua myös TE- viranomaisen edustaja, toisen ammattilaisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä tai joku muu toimija siltä osin, kuin opiskelijan osaamisen hankkiminen tai osoittaminen taikka ohjaus- ja tukitoimet tehdään yhteistyössä. (Laki AK Luku 7 § 66 ja § 64)

Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan **mukauttaa** laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. **Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättämistä. Päätöksen tekee koulutuspäällikkö.**

Osaamisen arvioinnin tavoitteet kirjataan opiskelijan HOKSiin ja osaamista arvioidaan vertaamalla niihin.

Ammattillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan **poiketa** siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämään osaamista, jos:

- a) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat **olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen** huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai
- b) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan **vammaan tai terveydentilaan** liittyvistä syistä

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon vaikka hän ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita.

Niistä tutkinnon osista, joissa osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, annetaan todistus opiskelijan osaamisesta (ei tutkintotodistusta). Todistus sisältää sanallinen kuvaksen opiskelijan osaamisesta. (Laki AK luku 6 § 57 sekä Asetus AK luku 4 § 14).

Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa

Näyttöpaikan valintaan osallistuvat opiskelija ja opettaja. Opettaja varmistaa näyttöpaikan sopivuuden tutkinnon perusteiden mukaisesti. Näytön toteuttamisen suunnitteluun osallistuu työpaikan edustaja ja opiskelija opettajan ohjauksessa. Opettaja käy työpaikalla näytön arviointikeskustelun työpaikkaohjaajan ja opiskelijan kanssa.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, voidaan ohjauksen apuna käyttää työelämävalmentajaa.

Palaute osaamisen kehittämisestä

(Laki AK luku 5 § 51, 59 ja 6 ja Asetus AK luku 4 § 14 JA 15)

Opiskelijan valmiuksien varmistaminen ennen näyttöä

Opiskelijalle annetaan palautetta osaamisensa kehittämisestä ennen näyttöön menemistä. Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan HOKSin mukaisten tavoitteiden saavuttamisen ja kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Osaamisen kehittämistä arvioivat ja palautetta antavat opettajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, ammatilliset ohjaajat ja työpaikalla lisäksi työpaikkaohjaaja. Osaamisen kehittämisestä annetaan palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti Wilmassa tai

sähköisiä sovelluksia apuna käyttäen.

Palautteen antaminen näytön jälkeen

Opiskelijalle annetaan tutkinnon perusteisiin ja HOKSiin kirjattuihin tavoitteisiin perustuvaa palautetta hänen osaamisestaan.

4. Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen

Osaamisen arvioijien perehdyttäminen

Koulutuksenjärjestäjä huolehtii opettajien arviointiosaamisen ajantasaisuudesta ja järjestää työpaikkaohjaajakoulutuksia. Tutkinnonosakohtaiset yksilölliset näyttösuunnitelmat laaditaan Wilmaan ja ne liitetään HOKSiin. Opettaja toimittaa työpaikkaohjaajille tutkinnon perusteiden mukaiset arviointikriteerit ja perehdyttää hänet arviointiin.

Osaamisen arviointi näytössä

Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittaminen. Näyttöä voidaan täydentää tutkinnon perusteissa kuvatulla tavalla esimerkiksi suullisella haastattelulla tai kirjallisilla tehtävillä.

(Laki AK Luku 6 § 53). Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon osan perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet

Arvioijat arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain. Arviointi tulee kirjata Wilmaan kahden viikon kuluessa siitä kun tutkinnon osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty. Jos arvioitavan kokonaisuuden ammattitaitovaatimukseen tai osaamistavoitteisiin liittyvä osaaminen osoitetaan useassa osassa erillisissä näytöissä, tutkinnon osan arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella arvioijien päätöksellä. Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä. Arvioija varmentaa allekirjoituksellaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) osaamisen arvioinnin.

Yhteiset tutkinnon osat (esimerkiksi Viestinta- ja vuorovaikutusosaaminen) arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty (Asetus AK luku 4 § 11), mutta yhteisten tutkinnon osien osa-alueet (esimerkiksi englanti, äidinkieli) arvioidaan numeerisesti asteikolla 1-5.

Ammatillisten tutkinnon osien hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa 1-5.

- Mikäli opiskelija on aloittanut opintonsa ennen vuotta 2018 ja jatkaa tutkinnon suorittamista samoilla tutkinnon perusteilla, asteikko 1-3 säilyy.
- Mikäli opiskelija (saa itse päättää) siirtyy 1.1.2018 jälkeen voimaan tulevien tutkinnon perusteiden mukaiseen tutkinnon suorittamiseen, muuttuu arviointiasteikko (1-5).

Jos osaamisen arviointi on mukautettu, opiskelijan osaaminen arvioidaan lisäksi sanallisesti. Mukautetun arvioinnin kriteerit laatii kyseisen tutkinnon osan opettaja ja ne kirjataan HOKSiin.

Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain.

Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö). Perustellusta syystä näyttöympäristöt voivat olla muita paikkoja, esimerkiksi oppilaitoksen työmaita, virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti koulussa kokeilla, tehtävillä, yms. tai mahdollisuuksien mukaan ammatillisten tutkinnon osien näytön yhteydessä työpaikalla. Arvioinnista päättävät kyseisten aineiden opettajat.

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin näytössä tai siitä annettavaan arvosanaan.

Arvioinnista päättäminen

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa. Osaamisen arvioijat tekevät opiskelijan osaamista koskevan arviointipäätöksen tutkinnon osittain yksimielisesti. Vähintään toinen arvioijista on paikalla yksittäisessä näytössä. Arviointi suoritetaan ja arvioinnista päätetään aina kollegiona arviointikeskustelussa. Opiskelija on esteellinen osallistumaan arvioinnista päättämiseen.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Tutkinnon osien arvosanat merkitään tutkintotodistukseen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat opintosuoritusrekisteriotteeseen. Vastaavasti osaamisen arvioinnin tarkistus- tai oikaisupyynnö sekä hyväksytyn arvosanan korottaminen ovat mahdollisia vain näissä kokonaisuuksissa.

Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi

Näytön arviointipäätökseen Wilmassa kirjataan perustelut näytön arvioinnille. Arviointipäätös tulostetaan ja allekirjoitetaan, mikäli näyttö on hylätty tai muuten tarvittaessa. Arvioiva opettaja säilyttää tulostetun arviointipäätöksen 6 kk arvosanan antamisesta.

Arvioijat varmentavat allekirjoituksillaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) arviointipäätöksen.

Tiedot siirtyvät automaattisesti kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)

5. Arvioinnin uusiminen ja korottaminen

(Laki AK luku 6 § 56)

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden (vrt. tutkinnon perusteet) soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Arvioijat dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin arviointipäätökseen ja perustelevat arviointinsa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamisen arvioinnin mukaisesti.

Opiskelija voi pyytää arvioijiltaan kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut arviointiyhteenvedon tiedoksi. Arvioijien on tehtävä päätös arvioinnin tarkistamisesta viipymättä.

Opiskelijalla on mahdollisuus osaamisen osoittamisen (näyttö tai muu arviointi) uusimiseen, jos arviointi on hylätty, sekä myös hyväksytyn arvosanan korottamiseen. Uusimis- ja korotusmenettelyt ilmoitetaan koulutalokohtaisesti. Hylättyjen arviointien suoritussuunnitelmat kirjataan opiskelijan HOKSiin.

6. Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Koulutuksen järjestäjä selvittää opiskelijalle arvioinnin tarkistamisen ja oikaisumenettelyn ennen näyttöä. Opiskelijalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon tai valmentavaan koulutukseen liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistessa käytettävistä muista asiakirjoista (esim. arvioijien arvioinnit ja arviointipäätös).

Opiskelijalla on oikeus pyytää **osaamisen arvioinnin tarkistamista** arvioijilta 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa osaamisen arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omaan näyttösuoritukseensa tai muuhun suoritukseen. Arvioinnin tarkistamista voi pyytää vain arvioijien tai arvioijan päättämästä arvosanasta. Arvioinnin tarkistamista on pyydetävä kirjallisesti. Arvioijat tekevät päätöksen arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman arvioinnin tarkistamista tai oikaisupyyntöä (**itseoikaisu**).

Jos opiskelija on tyytymätön arvioinnin tarkistamiseen, niin hän voi pyytää asianomaiselta työelämätoimikunnalta kirjallisesti oikaisua arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydetävä 14 päivän kuluessa arvioinnin tarkistamisesta.

7. Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta

- Todistusten ja tarvittavien liitteiden antaminen

Opiskelija saa tutkintotodistuksen, kun tutkinnon perusteiden mukaan kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Jos opiskelija suorittaa vain tutkinnon osan tai osia, hän saa todistuksen suoritettua tutkinnon osasta/osista.

Jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi, hänelle annetaan todistus osaamisesta, johon kuvataan sanallisesti opiskelijan osaaminen.

Todistukseen liitetään opintosuoriteote, josta ilmenevät:

- opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset osa-alueet sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat ja
- muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet

Opiskelijan pyynnöstä hänelle annetaan kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista liitetään selvitys ammattiallaan koskevaan sääntelyyn perustavasta opiskelijasta olevasta ammattipätevyydestä, jos ammattipätevyys on tutkinnon perusteissa määrätty osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia.

8. Salassapito ja tietosuoja

Koulutuksenjärjestäjä noudattaa Turun kaupungin salassapito ja tietosuojaohjeita.

9. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen

Turun ammatti-instituutin toiminnan arviointisuunnitelmassa on kuvattu seuranta, arviointi ja parantaminen. Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä valmentavan koulutuksen järjestäminen arvioidaan sisäisillä auditoinneilla. Sisäisen auditoinnin avulla varmistetaan, että toiminta on ammatti-instituutin ohjeiden ja sopimusten mukaista. Lisäksi sisäisiin auditointeihin liittyvissä haastatteluissa auditointi arvioivat toimintaa myös kehittämisen näkökulmasta käyttäen apuna esim. kansallista vertaisarvioinnin kriteeristöä.

Opiskelijoilta, työpaikkaohjaajilta ja opettajilta kerätään kyselyjen avulla palautetta työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja osaamisen osoittamisen toteuttamisesta.

10. Tiedottaminen opiskelijoille, henkilöstölle ja sidosryhmille

Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmat ja niihin liittyvät toimintaohjeet ovat ammatti-instituutin verkkosivuilla kaikkien nähtävinä.

Ryhmänohjaaja kertoo opiskelijoille opintojen alussa arvioinnin ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet sekä arvioinnin oikaisumenettelyn. Lisäksi arvioinnin oikaisumenetystä tiedotetaan arviointipäätöksessä. Kotiväen illoissa arvioinnista informoidaan alaikäisten huoltajia. Työpaikkaohjaajakoulutuksissa ja työpaikkakäynneillä opettajat perehdyttävät työpaikkaohjaajia arviointiin. Jokainen arvioijana toimiva opettaja vastaa työelämän arvioijan perehdyttämisestä arviointiin.

11 Liitteet

[Toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä 16.1.2018](#)

[Toimintaohje osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen 15.5.2018](#)

[TAIn toiminnan arviointisuunnitelma 16.1.2018](#)

Turun ammatti-instituutin Maarakennusalan ammattitutkinnon osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

1. Perustiedot

Koulutuksen järjestäjä

Turun kaupunki

Tutkinto ja tarvittaessa osaamisalat ja tutkinnon osat

Maarakennusalan ammattitutkinto

Yhteystiedot (organisaatio ja yhteyshenkilö)

Turun ammatti-instituutti, Henry Koskinen koulutuspäällikkö

2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnustaminen

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 10 §:n mukaiset menettelyt

Ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan tehtävänä on selvittää opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämien asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella. Tunnustaminen tehdään tutkinnon perusteiden mukaisesti aina opiskelijan halutessa ja se kirjataan HOKSiin.

KUVA 1.: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkintoon voidaan **tunnustaa**

- voimassa olevien ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon

- perusteiden mukaisia tutkinnon osia,
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueita,
- lukio-opintoja,
- korkeakouluopintoja tai
- muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja
- muuta kun yllä mainittuja opintoja, mutta silloin tulee arvioida **osaamisen ajantasaisuus** ja miltä osin se vastaa suoritettavan tutkintoa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Arvioijat arvioivat tunnustettavan osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden. Osaamisen tunnustaminen kirjataan Primukseen ja HOKS lomakkeelle. Osaamisen tunnustamisen apuna voidaan käyttää osaamisen tunnustamisen anomusta.

Ohjaus suoraan näyttöön

Opiskelija voi osallistua näyttöön osaamisen hankkimistavasta riippumatta jos hänen osaamisensa vastaa ammattitaitovaatimuksia. Alan opettaja päättää täytyvätkö edellytykset.

Ammattitaitovaatimukset katsotaan saavutetuiksi kun

- opiskelija on saanut positiiviset palautteet keskeisestä kyseiseen tutkinnon osaan valmistavasta koulutuksesta
- tai on suorittanut vastaavat opinnot jossakin muualla
- tai omaa tutkinnon osan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutettuna riittävän työkokemuksen

Osaaminen osoitetaan vain siltä osin kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

	tunnustaminen (suora siirto)	tunnustaminen (edellyttää arviointia)	ohjaaminen suoraan näyttöön
Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja yto-opettaja	opinto-ohjaaja tai yto-opettaja
ammattilliset tutkinnon osat	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja ammatinopettaja	ennen näyttöä osaamisen tunnistaminen ammatinopettaja
dokumentointi	HOKS ja Opinto-ohjaaja Primuksen osaamisen tunnustamisen rekisteriin	opettaja Wilman arviointiin	HOKS

TAULUKKO 1: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimijat ja dokumentointi

3. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Näyttöympäristöjen valinta

Tutkinnon osat tarjottavat tutkinnon ammatilliset pakolliset ja valinnaiset osat	Työtehtävät kuvataan lyhyesti ammattitaitovaatimusten edellyttämät työtehtävät tutkinnon osittain	Näyttöympäristö työpaikka,esimerkkejä ammattitaitovaatimusten mukaisista työpaikoista tutkinnon osittain	arviointi - menetelmät
Maarakennuskoneiden 3D-paikannus tai -ohjaus	maarakennustyöt, tehdaspalvelutyöt, kunnospito- tai hoitotyö, enintään kaksi eri konetta	infra- ja talonrakennustyömaat	opiskelijan työskentelyä havainnoidaan ja hänen osaamistaan arvioidaan kyksyllen sekä tutkinnon perusteiden mukaisilla dokumenteilla tai HOKSssa (yksilölliset näyttösuunnitel-massa) erikseen sovitulla tutkinnon osaan soveltu-valla tavalla
Maarakennuskoneiden huolto- ja korjaustyöt	maarakennuskoneen tavanomaiset huolto- korjaustyöt, hitsaus ja polttoleikkaus	maarakennusalan työkohteet, konehuoltotilat	
Maarakennuskoneiden 3D-paikannus tai -ohjaus	suunnitteluaineiston siirto 3D-mittalaitteisiin, mittalaitteiden valmistelu, työkoneen 3D-mittalaitteen opastamana tai ohjaamana	maarakennusalan työkohteet, tietömaat	
Käsin tehtävät maarakennustyöt	maansiirtotöihin liittyvät kaivot, putkiarinat tai muun vastaavan alustan rakentaminen, käsi-työnä tehtävät kaivu-, täyttö-, tasaus- ja tiivistystyöt	maarakennusalan työkohteet, pohjarakennustyömaat, kaivannot	
Putkilinjojen rakennustyöt	putkilinjojen rakentamiseen liittyvät työt sekä materiaalien asianmukainen varastointi	putkilinjojen työkohteet	
Vesihuollon hoito ja ylläpito	vesi- ja viemäriverkoston vaatimat käsi- ja pientyökonein tehtävät ylläpito- ja korjaustyöt	putkilinjojen huoltokohteet, viemärin avauskohteet	
Muoviputkien hitsaus	haara, kulma, porasatula liitoksien pusku- ja sähköhitsausmenetelmätyöskentely	Putkilinjakohteet, putken asennuskohteet	
Kaapeliverkon rakennustyöt	maakaapelointityöt, kaapelien asennustyöt, konetyön ohjausta.	kaapeliverkkokohteet	
Stabilointi	massa-, syvä- ja pintastabilointi.	Stabilointikohteet	
Lyöntipaalaus	paalujen varastointi, käsittely ja tarkastus, koneen käyttökuntoon laittaminen, paalujen lyönti, katkaisu, dokumentointi, koneen huolto	paalutuskohteet	
Ankkurointiin ja tukiseiniin liittyvät työt	asentaa kaivantojen ankkuroitavat tukiseinät	tuentakohteet, kaivannot, ankkurointikohteet	
Teräsrakennetyöt	hitsaus- ja polttoleikkaus ym. teräkseen liittyvät työt	maarakennuskohteet, tuentakohteet	
Maarakentamisen rakennustekniset työt	pienimuotoiset muotti-, raudoitus- ja betonointityöt	maarakennuskohteet, perustustasvaiheessa olevat kohteet	
Kosteus- ja lämmöneristystyöt	kosteus- ja lämmöneristystyöt pohjatöineen	maarakennuskohteet	
Poraus	avolouhinan-, tunnelilouhinnan tai porakaivojen poraustyöt	louhintakohteet, porakaivokohteet	
Panostus	louhintatöihin liittyvät panostukset, suunnitelman teko, kentän räjäytys valmistelu ja jälkitöineen, laitteistojen huolto- ja tarkastustoimet	louhintakohteet	
Injektointi	esi- tai jälki-injektointityö	maarakennuskohteet, tuenta- ja tiekohteet	
Kallion lujituspulttaus, verkotus ja salaojitus	käsin tai koneellisesti tehtävät pultitus, verkotus, salaojitus. vähintään kaksi edellä mainittuista työvaiheista. Valittaessa	louhintakohteet, kalliorakennuskohteet	

	kaikki kolme laajuus kasvaa	
Kallion ruiskubetonointi	ruiskubetonointi ja rusnaus. vähintään yksi edellä mainituista työvaiheista. Valittaessa kaksi laajuus kasvaa	louhintakohteet, tunnelikohteet, kalliorakennuskohteet
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys	ammattipätevyyteen vaadittavat tunnit	koneenkuljetukset
Auraus, pinnan tasaus ja liukkauden torjunta	lumen auraustyöt, liikennealueen pinnan tasaus, liukkauden torjunta tie- tai katualueella	tie- ja katualueet, liikennealueet
Liikennealueiden koneilla tehtävät ylläpitotyöt	vähintään kolme erilaista koneilla tehtävää hoito- ja kunnossapitotyötä, pesu, harjaus, niitto, reunan täyttö, perkaus, routavaurioiden korjaus, sitomattomien kulutuskerrosten hoito.	tie- ja katualueet, liikennealueet
Liikennealueiden käsin tehtävät ylläpitotyöt	varusteiden, kuivatusjärjestelmien, siltojen, meluaitojen, viherhoito, päällystereunojen huoltaminen, päällysteen paikkaus, kiveys ja reunakivien korjaus	tie- ja katualueet, liikennealueet
Raideliikenteen koneilla tehtävät ylläpitotyöt	kiskopyöräkoneen nostaminen raiteelle, koneellisen lumi- tai sepeliharjan käyttö, kaapelikanavien ja kaivojen perustusten kaivu- ja täyttötyö. asentamiseen, korjaamiseen ja rakentamiseen vaadittavat konetyöt	raideliikennealueet
Raideliikenteen käsin tehtävät ylläpitotyöt	kiskon katkaisu, purkaminen, kiinnittäminen, vaihteen tarkastus, rasvaus, lumenpoisto, tasoristeyskannen uusiminen	raideliikennealueet
Asfalttipäällysteen esi- ja oheistyöt	jiyrintä, rakenteiden suojaus, työsamojen teko, päällysteen puhdistus, pohjien tarkastus, merkinnät, liimaukset, kansien nostot ja laskut	maarakennuskohteet, liikennealueet
Asfalttipäällysteen levitys	levittimen kuljettaja, palkkimies, perämies, kolamies. käytettävä kahta konetta, joista toista kahdessa eriluontoisessa kohteessa.	maarakennuskohteet, liikennealueet
Asfalttipäällysteen tiivistys	tiivistystyössä käytettävien kahden eri koneen käyttö, joista toista kahdessa eriluontoisessa kohteessa	maarakennuskohteet, liikennealueet
Asfalttimassan valmistus	asfalttitehtaan ylläpito ja asfalttimassa valmistustyöt ja laitteiston tarkastus ja säädöt, raaka-aineväestöjen hoito	asfalttikohteet
Tiimerkintä	ajoratojen keski-, ajokaista-, sulku- ja pysäytysviivamerkintöjen teko, lisäksi nuoli-, symboli- ja suojatiimerkintöjä soveltuvasti. maali- ja massamerkintöjä käyttäen	liikennealueet
Massojen kuljetukset	massojen kuljetukset myös vaikeissa keli- tai ajo-olosuhteissa, vaihtolavalaitteiden käyttö ja lavojen siirto. koneensiirrossa maarakennuskoneen	maarakentamiskohteet, liikennealueet

	siirto työkohteesta toiseen. Valittaessa myös kone siirto tutkinnon laajuus kasvaa	
Erikoiskuljetukset	erikoiskuljetuksen tai erikoiskuljetuksien suorittaminen etenemisjärjestyksessä	liikennealueet, kuljetuskohteet
Vaarallisten aineiden kuljetus	räjähdeet, kaasut, palavat nesteet, muut vaaralliset aineet	liikennealueet, vaarallisten aineiden kuljetukset
Viheralueiden rakennustyöt	kasvualustojen rakentamistyöt, kasvillisuuden istutus- ja kylvötöitä	virheraluekohteet
Ympäristökiveykset	ympäristökiveysten, pohjien teko, kivien ladonta	ympäristökohteet, puistot, liikennealueet
Piharakentaminen	piharakentamisen asennustyöt, perustukset, piharakenteiden asennustyöt	piharakentamiskohteet, viheralueet, puistoalueet
Mittaus	mittaustyöt, mittamerkkien asennus	mittauskohteet
Murskaus	murskauslaitoksen ylläpito ja käyttö,	murskaamo, tiekohteet
Purku ja lajittelu	purkutyön suorittaminen ja jätteen lajittelu	purkukohteet, lajittelukohteet
Remonttityöt	työmaan remonttityöt	rakennustyömaat
Ruoppaus	kiinteä kauharuoppaaja, vaijeriruoppaaja, imuruoppaaja, laahakauhalla rannalta, tai muu vastaavaan työhön suunnitellulla laitteella	ruoppauskohteet
Seulonta	kivi- ja maa-ainesseulonta, seulalaitoksella työskentely, kiinteä tai liikuteltava	seulontakohteet
Pohjatutkimustyöt	kallionäytteenotto kairalla, paino, heijari, siipikairaus, C-luokan maanäytteenotto, porakonekairaus, puristinheijarikairaus, CPTU-kairaus, pohjavesimittausaseman asennus, erikoistutkimukset, maanäytteenotto A ja B	
Työpaikkaohjaajana tehtävät	työturvallisuuden varmistus, työt joihin opastettava on perehdytetty, työvälineet, koneet, laitteet, telineet joihin perehdytetty, arvioinnin kohteet	työpaikkaohjaakohteet, työmaat
Lisäksi kaikissa tutkinnoissa on mahdollista suorittaa valinnaisia tutkinnon osia esimerkiksi työpaikalla tai toisesta perustutkinnosta.		

Muu osaamisen osoittaminen

Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti oppilaitoksessa järjestettävillä kokeilla ja tehtävillä, jotka oppilaitoksen opettajat arvioivat. Mahdollisuuksien mukaan yhteisten tutkinnon osien osaaminen arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien näyttöjen yhteydessä.

Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

(Laki AK luku 6 § 54)

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Arvioijalla tulee olla:

- riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen
- riittävä perehtyneisyys arviointiin ja arvioitavan tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin

Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen

Ohjaus, tuki ja erityinen tuki sekä osaamisen arvioinnin mukauttaminen

(Laki AK luku 5§ 44 ja 45 ja Asetus AK Luku 3 § 9)

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Suunnitelmaan kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. HOKS kirjataan Wilmaan.

HOKSin laadinnasta vastaa **ryhmänohjaaja**. HOKS laaditaan ja sitä päivitetään **yhdessä opiskelijan kanssa**. HOKSin laadintaan osallistuu myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua opiskelijan HOKSin laadintaan ja päivittämiseen. HOKS arkistoidaan Wilmassa ja tulostetaan vain tarvittaessa.

HOKSia päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja aina, kun osaamisessa tai ohjaus- ja tukitarpeissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Jos koulutus järjestetään oppisopimuskoulutuksena tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena ja kun osaaminen osoitetaan työpaikalla, HOKSin laadintaan ja päivittämiseen osallistuu **työnantaja tai muu työpaikan edustaja**. HOKSin laadintaan ja päivittämiseen voi osallistua myös TE- viranomaisen edustaja, toisen ammattilaisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä tai joku muu toimija siltä osin, kuin opiskelijan osaamisen hankkiminen tai osoittaminen taikka ohjaus- ja tukitoimet tehdään yhteistyössä. (Laki AK Luku 7 § 66 ja § 64)

Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan **mukauttaa** laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi.

Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. **Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättämistä. Päätöksen tekee koulutuspäällikkö.**

Osaamisen arvioinnin tavoitteet kirjataan opiskelijan HOKSiin ja osaamista arvioidaan vertaamalla niihin.

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan **poiketa** siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämään osaamista, jos:

- a) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat **olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen** huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai
- b) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan **vammaan tai terveydentilaan** liittyvistä syistä

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon vaikka hän ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita.

Niistä tutkinnon osista, joissa osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, annetaan todistus opiskelijan osaamisesta (ei tutkintotodistusta). Todistus sisältää sanallinen kuvaksen opiskelijan osaamisesta. (Laki AK luku 6 § 57 sekä Asetus AK luku 4 § 14).

Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa

Näyttöpaikan valintaan osallistuvat opiskelija ja opettaja. Opettaja varmistaa näyttöpaikan sopivuuden tutkinnon perusteiden mukaisesti. Näytön toteuttamisen suunnitteluun osallistuu työpaikan edustaja ja opiskelija opettajan ohjauksessa. Opettaja käy työpaikalla näytön arviointikeskustelun työpaikkaohjaajan ja opiskelijan kanssa.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, voidaan ohjauksen apuna käyttää työelämävalmentajaa.

Palaute osaamisen kehittymisestä

(Laki AK luku 5 § 51, 59 ja 6 ja Asetus AK luku 4 § 14 JA 15)

Opiskelijan valmiuksien varmistaminen ennen näyttöä

Opiskelijalle annetaan palautetta osaamisensa kehittymisestä ennen näyttöön menemistä. Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan HOKSin mukaisten tavoitteiden saavuttamisen ja kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Osaamisen kehittymistä arvioivat ja palautetta antavat opettajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, ammatilliset ohjaajat ja työpaikalla lisäksi työpaikkaohjaaja. Osaamisen kehittymisestä annetaan palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti Wilmassa tai sähköisiä sovelluksia apuna käyttäen.

Palautteen antaminen näytön jälkeen

Opiskelijalle annetaan tutkinnon perusteisiin ja HOKSiin kirjattuihin tavoitteisiin perustuvaa palautetta hänen osaamisestaan.

4. Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen

Osaamisen arvioijien perehdyttäminen

Koulutuksenjärjestäjä huolehtii opettajien arviointiosaamisen ajantasaisuudesta ja järjestää työpaikkaohjaajakoulutuksia. Tutkinnonosakohtaiset yksilölliset näyttösuunnitelmat laaditaan Wilmaan ja ne liitetään HOKSiin. Opettaja toimittaa työpaikkaohjaajille tutkinnon perusteiden mukaiset arviointikriteerit ja perehdyttää hänet arviointiin.

Osaamisen arviointi näytössä

Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittaminen. Näyttöä voidaan täydentää tutkinnon perusteissa kuvatulla tavalla esimerkiksi suullisella haastattelulla tai kirjallisilla tehtävillä.

(Laki AK Luku 6 § 53). Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon osan perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet

Arvioijat arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain. Arviointi tulee kirjata Wilmaan kahden viikon kuluessa siitä kun tutkinnon osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty. Jos arvioitavan kokonaisuuden ammattitaitovaatimukseen tai osaamistavoitteisiin liittyvä osaaminen osoitetaan useassa osassa erillisissä näytöissä, tutkinnon osan arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella arvioijien päätöksellä. Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä. Arvioija varmentaa allekirjoituksellaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) osaamisen arvioinnin.

Yhteiset tutkinnon osat (esimerkiksi Viestinta- ja vuorovaikutusosaaminen) arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty (Asetus AK luku 4 § 11), mutta yhteisten tutkinnon osien osa-alueet (esimerkiksi englanti, äidinkieli) arvioidaan numeerisesti asteikolla 1-5.

Ammatillisten tutkinnon osien hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa 1-5.

- Mikäli opiskelija on aloittanut opintonsa ennen vuotta 2018 ja jatkaa tutkinnon suorittamista samoilla tutkinnon perusteilla, asteikko 1-3 säilyy.
- Mikäli opiskelija (saa itse päättää) siirtyy 1.1.2018 jälkeen voimaan tulevien tutkinnon perusteiden mukaiseen tutkinnon suorittamiseen, muuttuu arviointiasteikko (1-5).

Jos osaamisen arviointi on mukautettu, opiskelijan osaaminen arvioidaan lisäksi sanallisesti. Mukautetun arvioinnin kriteerit laatii kyseisen tutkinnon osan opettaja ja ne kirjataan HOKSiin.

Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain.

Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö). Perustellusta syystä näyttöympäristöt voivat olla muita paikkoja, esimerkiksi oppilaitoksen työmaita, virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti koulussa kokeilla, tehtävillä, yms. tai mahdollisuuksien mukaan ammatillisten tutkinnon osien näytön yhteydessä työpaikalla. Arvioinnista päättävät kyseisten aineiden opettajat.

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin näyttössä tai siitä annettavaan arvosanaan.

Arvioinnista päättäminen

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa. Osaamisen arvioijat tekevät opiskelijan osaamista koskevan arviointipäätöksen tutkinnon osittain yksimielisesti. Vähintään toinen arvioijista on paikalla yksittäisessä näyttössä. Arviointi suoritetaan ja arvioinnista päätetään aina kollegiona arviointikeskustelussa. Opiskelija on esteellinen osallistumaan arvioinnista päättämiseen.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Tutkinnon osien arvosanat merkitään tutkintotodistukseen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat opintosuoritusrekisteriotteeseen. Vastaavasti osaamisen arvioinnin tarkistus- tai oikaisupyyntö sekä hyväksytyn arvosanan korottaminen ovat mahdollisia vain näissä kokonaisuuksissa.

Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi

Näytön arviointipäätökseen Wilmassa kirjataan perustelut näytön arvioinnille. Arviointipäätös tulostetaan ja allekirjoitetaan, mikäli näyttö on hylätty tai muuten tarvittaessa. Arvioiva opettaja säilyttää tulostetun arviointipäätöksen 6 kk arvosanan antamisesta.

Arvioijat varmentavat allekirjoituksillaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) arviointipäätöksen.

Tiedot siirtyvät automaattisesti kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)

5. Arvioinnin uusiminen ja korottaminen

(Laki AK luku 6 § 56)

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden (vrt. tutkinnon perusteet) soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Arvioijat dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin arviointipäätökseen ja perustelevat arviointinsa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamisen arvioinnin mukaisesti.

Opiskelija voi pyytää arvioijiltaan kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut arviointiyhteenvedon tiedoksi. Arvioijien on tehtävä päätös arvioinnin tarkistamisesta viipymättä.

Opiskelijalla on mahdollisuus osaamisen osoittamisen (näyttö tai muu arviointi) uusimiseen, jos arviointi on hylätty, sekä myös hyväksytyn arvosanan korottamiseen. Uusimis- ja korotusmenetel-

mät ilmoitetaan koulutalo-kohtaisesti. Hylättyjen arviointien suoritussuunnitelmat kirjataan opiskelijan HOKSiin.

6. Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Koulutuksen järjestäjä selvittää opiskelijalle arvioinnin tarkistamisen ja oikaisumenettelyn ennen näyttöä. Opiskelijalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon tai valmentavaan koulutukseen liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistessa käytettävistä muista asiakirjoista (esim. arvioijien arvioinnit ja arviointipäätös).

Opiskelijalla on oikeus pyytää **osaamisen arvioinnin tarkistamista** arvioijilta 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa osaamisen arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omaan näyttösuoritukseensa tai muuhun suoritukseen. Arvioinnin tarkistamista voi pyytää vain arvioijien tai arvioijan päättämästä arvosanasta. Arvioinnin tarkistamista on pyydetävä kirjallisesti. Arvioijat tekevät päätöksen arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman arvioinnin tarkistamista tai oikaisupyyntöä (**itse-oikaisu**).

Jos opiskelija on tyytymätön arvioinnin tarkistamiseen, niin hän voi pyytää asianomaiselta työelämätoimikunnalta kirjallisesti oikaisua arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydetävä 14 päivän kuluessa arvioinnin tarkistamisesta.

7. Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta

- Todistusten ja tarvittavien liitteiden antaminen

Opiskelija saa tutkintotodistuksen, kun tutkinnon perusteiden mukaan kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Jos opiskelija suorittaa vain tutkinnon osan tai osia, hän saa todistuksen suoritettua tutkinnon osasta/osista.

Jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi, hänelle annetaan todistus osaamisesta, johon kuvataan sanallisesti opiskelijan osaaminen.

Todistukseen liitetään opintosuoriteote, josta ilmenevät:

- opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset osa-alueet sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat
ja
- muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet

Opiskelijan pyynnöstä hänelle annetaan kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista liitetään selvitys ammattiallaan koskevaan sääntelyyn perustavasta opiskelijasta olevasta ammattipätevyydestä, jos ammattipätevyys on tutkinnon perusteissa määrätty osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia.

8. Salassapito ja tietosuoja

Koulutuksenjärjestäjä noudattaa Turun kaupungin salassapito ja tietosuojaohjeita.

9. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen

Turun ammatti-instituutin toiminnan arviointisuunnitelmassa on kuvattu seuranta, arviointi ja parantaminen. Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä valmentavan koulutuksen järjestäminen arvioidaan sisäisillä auditoinneilla. Sisäisen auditoinnin avulla varmistetaan, että toiminta on ammatti-instituutin ohjeiden ja sopimusten mukaista. Lisäksi sisäisiin auditointeihin liittyvissä

haastatteluissa auditoijat arvioivat toimintaa myös kehittämisen näkökulmasta käyttäen apuna esim. kansallista vertaisarvioinnin kriteeristöä. Opiskelijoilta, työpaikkaohjaajilta ja opettajilta kerätään kyselyjen avulla palautetta työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja osaamisen osoittamisen toteuttamisesta.

10. Tiedottaminen opiskelijoille, henkilöstölle ja sidosryhmille

Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmat ja niihin liittyvät toimintaohjeet ovat ammatti-instituutin verkkosivuilla kaikkien nähtävinä.

Ryhmänohjaaja kertoo opiskelijoille opintojen alussa arvioinnin ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet sekä arvioinnin oikaisumenettelyn. Lisäksi arvioinnin oikaisumenetelystä tiedotetaan arviointipäätöksessä. Kotiväen illoissa arvioinnista informoidaan alaikäisten huoltajia. Työpaikkaohjaajakoulutuksissa ja työpaikkakäynneillä opettajat perehdyttävät työpaikkaohjaajia arviointiin. Jokainen arvioijana toimiva opettaja vastaa työelämän arvioijan perehdyttämisestä arviointiin.

11 Liitteet

[Toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä 16.1.2018](#)

[Toimintaohje osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen 15.5.2018](#)

[TAIn toiminnan arviointisuunnitelma 16.1.2018](#)

Turun ammatti-instituutin Maarakennusalan erikoisammattitutkinnon osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

1. Perustiedot

Koulutuksen järjestäjä

Turun kaupunki

Tutkinto ja tarvittaessa osaamisalat ja tutkinnon osat

Maarakennusalan erikoisammattitutkinto

Yhteystiedot (organisaatio ja yhteyshenkilö)

Turun ammatti-instituutti, Henry Koskinen koulutuspäällikkö

2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnustaminen

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 10 §:n mukaiset menettelyt

Ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan tehtävänä on selvittää opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämien asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella. Tunnustaminen tehdään tutkinnon perusteiden mukaisesti aina opiskelijan halutessa ja se kirjataan HOKSiin.

KUVA 1.: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkintoon voidaan **tunnustaa**

- voimassa olevien ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon

- perusteiden mukaisia tutkinnon osia,
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueita,
- lukio-opintoja,
- korkeakouluopintoja tai
- muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja
- muuta kun yllä mainittuja opintoja, mutta silloin tulee arvioida **osaamisen ajantasaisuus** ja miltä osin se vastaa suoritettavan tutkintoa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Arvioijat arvioivat tunnustettavan osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden. Osaamisen tunnustaminen kirjataan Primukseen ja HOKS lomakkeelle. Osaamisen tunnustamisen apuna voidaan käyttää osaamisen tunnustamisen anomusta.

Ohjaus suoraan näyttöön

Opiskelija voi osallistua näyttöön osaamisen hankkimistavasta riippumatta jos hänen osaamisensa vastaa ammattitaitovaatimuksia. Alan opettaja päättää täytyvätkö edellytykset.

Ammattitaitovaatimukset katsotaan saavutetuiksi kun

- opiskelija on saanut positiiviset palautteet keskeisestä kyseiseen tutkinnon osaan valmistavasta koulutuksesta
- tai on suorittanut vastaavat opinnot jossakin muualla
- tai omaa tutkinnon osan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutettuna riittävän työkokemuksen

Osaaminen osoitetaan vain siltä osin kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

	tunnustaminen (suora siirto)	tunnustaminen (edellyttää arviointia)	ohjaaminen suoraan näyttöön
Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja yto-opettaja	opinto-ohjaaja tai yto-opettaja
ammattilliset tutkinnon osat	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja ammatinopettaja	ennen näyttöä osaamisen tunnistaminen ammatinopettaja
dokumentointi	HOKS ja Opinto-ohjaaja Primuksen osaamisen tunnustamisen rekisteriin	opettaja Wilman arviointiin	HOKS

TAULUKKO 1: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimijat ja dokumentointi

3. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Näyttöympäristöjen valinta

Tutkinnon osat tarjottavat tutkinnon ammatilliset pakolliset ja valinnaiset osat	Työtehtävät kuvataan lyhyesti ammattitaitovaatimusten edellyttämät työtehtävät tutkinnon osittain	Näyttöympäristö työpaikka,esimerkkejä ammattitaitovaatimusten mukaisista työpaikoista tutkinnon osittain	arviointi - menetelmät
Maarakennusalan ammattityöt	maarakennusalan laaja-alaiset työt	maarakennuskohteet	opiskelijan työskentelyä havainnoidaan ja hänen osaamistaan arvioidaan kyseisen sekä tutkinnon perusteiden mukaisilla dokumenteilla tai HOKSssa (yksilölliset näyttösuunnitelmasse) erikseen sovitulla tutkinnon osaan soveltuvalle tavalla
Maarakennustyömaan turvallisuuden ja taloudenhallinta	rakennustöiden turvallisuusasioiden huomioonottaminen, organisaation tavoitteiden mukainen toiminta	maarakennuskohteet	
Työryhmän etumiestyöt	työryhmän ohjaustyöt, työhön liittyvien lakien, sopimusten ja ohjeiden mukaan toimiminen	maarakennuskohteet, työryhmätyöskentely	
Ammatinohjaus	ammatinohjaajana toimiminen, työssä oppijan tai tutkinnon suorittajan osaamisen arviointi	maarakennuskohteet	
Maarakennustyömaan mittaukset	mittaustöiden valmistelut, takymetri- tai satelliittimittauslaitteet	maarakennuskohteet	
Louhintatyön johtaminen	räjätysjohtajana toimiminen asutulla alueella, louhinnan ponnostustyö kirjallisen suunnitelman mukaan, voimassa oltava ylpanostajan pätevyyskirja	louhintakohteet, maarakennuskohteet	
Maarakentamisen laaja-alainen hallinta	ammattitutkinnon lisäksi kolme ammattitaitoa laajentavaa valinnaista osaa joita ei ole hyväksyttänyt tutkintoonsa	maarakennuskohteet, liikennealueet, louhintakohteet, ympäristökohteet	
Maarakennusalan yrittäjätoiminta	yrittäjän johtaminen, markkinoida, myydä tuotteita tai palveluja, taloushallinnon tehtävät, tuotteista palvelun tai tuotteet, liiketoimintasuunnitelman luominen	maarakennusalan yritys	
Yritystoiminnan ja henkilöstön kehittäminen maarakennusalalla	henkilöstöhallinnon kehittäminen ja toteutus, yrittäjävalmiukseen kehittäminen, verkostojen hyödyntäminen	maarakennusalan yritys	

Lisäksi kaikissa tutkinnoissa on mahdollista suorittaa valinnaisia tutkinnon osia esimerkiksi työpaikalla tai toisesta perustutkinnosta.

Muu osaamisen osoittaminen

Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti oppilaitoksessa järjestettävillä kokeilla ja tehtävillä, jotka oppilaitoksen opettajat arvioivat. Mahdollisuuksien mukaan yhteisten tutkinnon osien osaaminen arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien näyttöjen yhteydessä.

Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

(Laki AK luku 6 § 54)

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Arvioijalla tulee olla:

- riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen
- riittävä perehtyneisyys arviointiin ja arvioitavan tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin

Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen

Ohjaus, tuki ja erityinen tuki sekä osaamisen arvioinnin mukauttaminen
(Laki AK luku 5§ 44 ja 45 ja Asetus AK Luku 3 § 9)

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Suunnitelmaan kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. HOKS kirjataan Wilmaan.

HOKSin laadinnasta vastaa **ryhmänohjaaja**. HOKS laaditaan ja sitä päivitetään **yhdessä opiskelijan kanssa**. HOKSin laadintaan osallistuu myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua opiskelijan HOKSin laadintaan ja päivittämiseen. HOKS arkistoidaan Wilmassa ja tulostetaan vain tarvittaessa.

HOKSia päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja aina, kun osaamisessa tai ohjaus- ja tukitarpeissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Jos koulutus järjestetään oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena ja kun osaaminen osoitetaan työpaikalla, HOKSin laadintaan ja päivittämiseen osallistuu **työnantaja tai muu työpaikan edustaja**. HOKSin laadintaan ja päivittämiseen voi osallistua myös TE- viranomaisen edustaja, toisen ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä tai joku muu toimija siltä osin, kuin opiskelijan osaamisen hankkiminen tai osoittaminen taikka ohjaus- ja tukitoimet tehdään yhteistyössä. (Laki AK Luku 7 § 66 ja § 64)

Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan **mukauttaa** laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. **Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättämistä. Päätöksen tekee koulutuspäällikkö.**

Osaamisen arvioinnin tavoitteet kirjataan opiskelijan HOKSiin ja osaamista arvioidaan vertaamalla niihin.

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan **poiketa** siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämään osaamista, jos:

- a) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat **olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen** huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai
- b) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan **vammaan tai terveydentilaan** liittyvistä syistä

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon vaikka hän ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita.

Niistä tutkinnon osista, joissa osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, annetaan todistus opiskelijan osaamisesta (ei tutkintotodistusta). Todistus sisältää sanallinen kuvaksen opiskelijan osaamisesta. (Laki AK luku 6 § 57 sekä Asetus AK luku 4 § 14).

Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa

Näyttöpaikan valintaan osallistuvat opiskelija ja opettaja. Opettaja varmistaa näyttöpaikan sopivuuden tutkinnon perusteiden mukaisesti. Näytön toteuttamisen suunnitteluun osallistuu työpaikan edustaja ja opiskelija opettajan ohjauksessa. Opettaja käy työpaikalla näytön arviointikeskustelun työpaikkaohjaajan ja opiskelijan kanssa.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, voidaan ohjauksen apuna käyttää työelämävalmentajaa.

Palaute osaamisen kehittämisestä

(Laki AK luku 5 § 51, 59 ja 6 ja Asetus AK luku 4 § 14 JA 15)

Opiskelijan valmiuksien varmistaminen ennen näyttöä

Opiskelijalle annetaan palautetta osaamisensa kehittymisestä ennen näyttöön menemistä. Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan HOKSin mukaisten tavoitteiden saavuttamisen ja kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Osaamisen kehittymistä arvioivat ja palautetta antavat opettajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, ammatilliset ohjaajat ja työpaikalla lisäksi työpaikkaohjaaja. Osaamisen kehittymisestä annetaan palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti Wilmassa tai sähköisiä sovelluksia apuna käyttäen.

Palautteen antaminen näytön jälkeen

Opiskelijalle annetaan tutkinnon perusteisiin ja HOKSiin kirjattuihin tavoitteisiin perustuvaa palautetta hänen osaamisestaan.

4. Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen

Osaamisen arvioijien perehdyttäminen

Koulutuksenjärjestäjä huolehtii opettajien arviointiosaamisen ajantasaisuudesta ja järjestää työpaikkaohjaajakoulutuksia. Tutkinnonosakohtaiset yksilölliset näyttösuunnitelmat laaditaan Wilmaan ja ne liitetään HOKSiin. Opettaja toimittaa työpaikkaohjaajille tutkinnon perusteiden mukaiset arviointikriteerit ja perehdyttää hänet arviointiin.

Osaamisen arviointi näytössä

Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittaminen. Näyttöä voidaan täydentää tutkinnon perusteissa kuvatulla tavalla esimerkiksi suullisella haastattelulla tai kirjallisilla tehtävillä.

(Laki AK Luku 6 § 53). Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon osan perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet

Arvioijat arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain. Arviointi tulee kirjata Wilmaan kahden viikon kuluessa siitä kun tutkinnon osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty. Jos arvioitavan kokonaisuuden ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin liittyvä osaaminen osoitetaan useassa osassa erillisissä näytöissä, tutkinnon osan arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella arvioijien päätöksellä. Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä. Arvioija varmentaa allekirjotuksellaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) osaamisen arvioinnin.

Yhteiset tutkinnon osat (esimerkiksi Viestinta- ja vuorovaikutusosaaminen) arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty (Asetus AK luku 4 § 11), mutta yhteisten tutkinnon osien osa-alueet (esimerkiksi englanti, äidinkieli) arvioidaan numeerisesti asteikolla 1-5.

Ammatillisten tutkinnon osien hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa 1-5.

- Mikäli opiskelija on aloittanut opintonsa ennen vuotta 2018 ja jatkaa tutkinnon suorittamista samoilla tutkinnon perusteilla, asteikko 1-3 säilyy.
- Mikäli opiskelija (saa itse päättää) siirtyy 1.1.2018 jälkeen voimaan tulevien tutkinnon perusteiden mukaiseen tutkinnon suorittamiseen, muuttuu arviointiasteikko (1-5).

Jos osaamisen arviointi on mukautettu, opiskelijan osaaminen arvioidaan lisäksi sanallisesti. Mukautetun arvioinnin kriteerit laatii kyseisen tutkinnon osan opettaja ja ne kirjataan HOKSiin.

Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain.

Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö). Perustellusta syystä näyttöympäristöt voivat olla muita paikkoja, esimerkiksi oppilaitoksen työmaita, virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti koulussa kokeilla, tehtävillä, yms. tai mahdollisuuksien mukaan ammatillisten tutkinnon osien näytön yhteydessä työpaikalla. Arvioinnista päättävät kyseisten aineiden opettajat.

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin näytössä tai siitä annettavaan arvosanaan.

Arvioinnista päättäminen

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa. Osaamisen arvioijat tekevät opiskelijan osaamista koskevan arviointipäätöksen tutkinnon osittain yksimielisesti. Vähintään toinen arvioijista on paikalla yksittäisessä näytössä. Arviointi suoritetaan ja arvioinnista päätetään aina kollegiona arviointikeskustelussa. Opiskelija on esteellinen osallistumaan arvioinnista päättämiseen.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Tutkinnon osien arvosanat merkitään tutkintotodistukseen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat opintosuoritusrekisteriotteeseen. Vastaavasti osaamisen arvioinnin tarkistus- tai oikaisupyynnö sekä hyväksytyin arvosanan korottaminen ovat mahdollisia vain näissä kokonaisuuksissa.

Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi

Näytön arviointipäätökseen Wilmassa kirjataan perustelut näytön arvioinnille. Arviointipäätös tulostetaan ja allekirjoitetaan, mikäli näyttö on hylätty tai muuten tarvittaessa. Arvioiva opettaja säilyttää tulostetun arviointipäätöksen 6 kk arvosanan antamisesta.

Arvioijat varmentavat allekirjoituksillaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) arviointipäätöksen.

Tiedot siirtyvät automaattisesti kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)

5. Arvioinnin uusiminen ja korottaminen

(Laki AK luku 6 § 56)

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden (vrt. tutkinnon perusteet) soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Arvioijat dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin arviointipäätökseen ja perustelevat arviointinsa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamisen arvioinnin mukaisesti.

Opiskelija voi pyytää arvioijiltaan kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut arviointiyhteenvedon tiedoksi. Arvioijien on tehtävä päätös arvioinnin tarkistamisesta viipymättä.

Opiskelijalla on mahdollisuus osaamisen osoittamisen (näyttö tai muu arviointi) uusimiseen, jos arviointi on hylätty, sekä myös hyväksytyin arvosanan korottamiseen. Uusimis- ja korotusmenetelmät ilmoitetaan koulutalo kohtaisesti. Hylättyjen arviointien suoritus suunnitelmat kirjataan opiskelijan HOKSiin.

6. Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Koulutuksen järjestäjä selvittää opiskelijalle arvioinnin tarkistamisen ja oikaisumenettelyn ennen näyttöä. Opiskelijalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon tai valmentavaan koulutukseen liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistaessa käytettävistä muista asiakirjoista (esim. arvioijien arvioinnit ja arviointipäätös).

Opiskelijalla on oikeus pyytää **osaamisen arvioinnin tarkistamista** arvioijilta 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa osaamisen arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omaan näyttösuoritukseensa tai muuhun suoritukseen. Arvioinnin tarkistamista voi pyytää vain arvioijien tai arvioijan päättämästä arvosanasta. Arvioinnin tarkistamista on pyydettävä kirjallisesti. Arvioijat tekevät päätöksen arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman arvioinnin tarkistamista tai oikaisupyyntöä (**itse-oikaisu**).

Jos opiskelija on tyytymätön arvioinnin tarkistamiseen, niin hän voi pyytää asianomaiselta työelämätoimikunnalta kirjallisesti oikaisua arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydettävä 14 päivän kuluessa arvioinnin tarkistamisesta.

7. Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta

- Todistusten ja tarvittavien liitteiden antaminen

Opiskelija saa tutkintotodistuksen, kun tutkinnon perusteiden mukaan kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Jos opiskelija suorittaa vain tutkinnon osan tai osia, hän saa todistuksen suoritetusta tutkinnon osasta/osista.

Jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi, hänelle annetaan todistus osaamisesta, johon kuvataan sanallisesti opiskelijan osaaminen.

Todistukseen liitetään opintosuoriteote, josta ilmenevät:

- opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset osa-alueet sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat
ja
- muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet

Opiskelijan pyynnöstä hänelle annetaan kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista liitetään selvitys ammattiallaan koskevaan sääntelyyn perustavasta opiskelijasta olevasta ammattipätevyydestä, jos ammattipätevyys on tutkinnon perusteissa määrätty osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia.

8. Salassapito ja tietosuoja

Koulutuksenjärjestäjä noudattaa Turun kaupungin salassapito ja tietosuojaohjeita.

9. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen

Turun ammatti-instituutin toiminnan arviointisuunnitelmassa on kuvattu seuranta, arviointi ja parantaminen. Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä valmentavan koulutuksen järjestäminen arvioidaan sisäisillä auditoinneilla. Sisäisen auditoinnin avulla varmistetaan, että toiminta on ammatti-instituutin ohjeiden ja sopimusten mukaista. Lisäksi sisäisiin auditointeihin liittyvissä haastatteluissa auditointi arvioivat toimintaa myös kehittämisen näkökulmasta käyttäen apuna esim. kansallista vertaisarvioinnin kriteeristöä.

Opiskelijoilta, työpaikkaohjaajilta ja opettajilta kerätään kyselyjen avulla palautetta työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja osaamisen osoittamisen toteuttamisesta.

10. Tiedottaminen opiskelijoille, henkilöstölle ja sidosryhmille

Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmat ja niihin liittyvät toimintaohjeet ovat ammatti-instituutin verkkosivuilla kaikkien nähtävinä.

Ryhmänohjaaja kertoo opiskelijoille opintojen alussa arvioinnin ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet sekä arvioinnin oikaisumenettelyyn. Lisäksi arvioinnin oikaisumenetelystä tiedotetaan arviointipäätöksessä. Kotiväen illoissa arvioinnista informoidaan alaikäisten huoltajia. Työpaikkaohjaajakoulutuksissa ja työpaikkakäynneillä opettajat perehdyttävät työpaikkaohjaajia arviointiin. Jokainen arvioijana toimiva opettaja vastaa työelämän arvioijan perehdyttämisestä arviointiin.

11 Liitteet

[Toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä 16.1.2018](#)

[Toimintaohje osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen 15.5.2018](#)

[TAIn toiminnan arviointisuunnitelma 16.1.2018](#)

Turun ammatti-instituutin Talonrakennus- alan ammattitutkinnon osaamisen arvioin- nin toteuttamissuunnitelma

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

1. Perustiedot

Koulutuksen järjestäjä

Turun kaupunki

Tutkinto ja tarvittaessa osaamisalat ja tutkinnon osat

Talonrakennusalan ammattitutkinto

Yhteystiedot (organisaatio ja yhteyshenkilö)

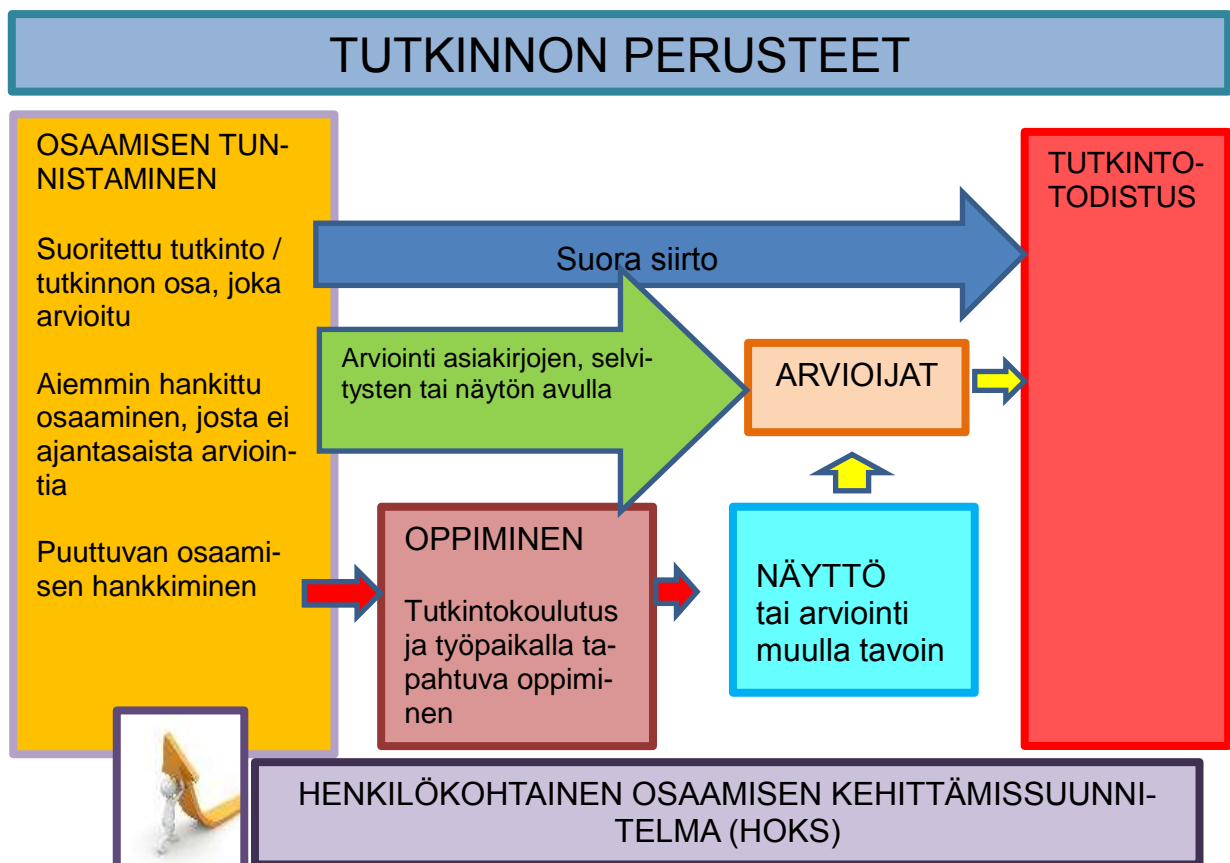
Turun ammatti-instituutti, Henry Koskinen koulutuspäällikkö

2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnistaminen

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 10 §:n mukaiset menettelyt

Ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan tehtävänä on selvittää opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämien asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella. Tunnustaminen tehdään tutkinnon perusteiden mukaisesti aina opiskelijan halutessa ja se kirjataan HOKSiin.

KUVA 1.: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkintoon voidaan **tunnustaa**

- voimassa olevien ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon

- perusteiden mukaisia tutkinnon osia,
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueita,
- lukio-opintoja,
- korkeakouluopintoja tai
- muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja
- muuta kun yllä mainittuja opintoja, mutta silloin tulee arvioida **osaamisen ajantasaisuus** ja miltä osin se vastaa suoritettavan tutkintoa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Arvioijat arvioivat tunnustettavan osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden. Osaamisen tunnustaminen kirjataan Primukseen ja HOKS lomakkeelle. Osaamisen tunnustamisen apuna voidaan käyttää osaamisen tunnustamisen anomusta.

Ohjaus suoraan näyttöön

Opiskelija voi osallistua näyttöön osaamisen hankkimistavasta riippumatta jos hänen osaamisensa vastaa ammattitaitovaatimuksia. Alan opettaja päättää täytyvätkö edellytykset.

Ammattitaitovaatimukset katsotaan saavutetuiksi kun

- opiskelija on saanut positiiviset palautteet keskeisestä kyseiseen tutkinnon osaan valmistavasta koulutuksesta
- tai on suorittanut vastaavat opinnot jossakin muualla
- tai omaa tutkinnon osan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutettuna riittävän työkokemuksen

Osaaminen osoitetaan vain siltä osin kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

	tunnustaminen (suora siirto)	tunnustaminen (edellyttää arviointia)	ohjaaminen suoraan näyttöön
Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja yto-opettaja	opinto-ohjaaja tai yto-opettaja
ammattilliset tutkinnon osat	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja ammatinopettaja	ennen näyttöä osaamisen tunnistaminen ammatinopettaja
dokumentointi	HOKS ja Opinto-ohjaaja Primuksen osaamisen tunnustamisen rekisteriin	opettaja Wilman arviointiin	HOKS

TAULUKKO 1: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimijat ja dokumentointi

3. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Näyttöympäristöjen valinta

Tutkinnon osat tarjottavat tutkinnon ammatilliset pakolliset ja valinnaiset osat	Työtehtävät kuvataan lyhyesti ammattitaitovaatimusten edellyttämät työtehtävät tutkinnon osittain	Näyttöympäristö työpaikka,esimerkkejä ammattitaitovaatimusten mukaisista työpaikoista tutkinnon osittain	arviointi - menetelmät
Talouden, työn ja työympäristön hallinta	yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti toimiminen, toimia asiakkaiden vaatimusten mukaisesti, käyttää yleisimpiä koneita, laitteita ja rakennusmateriaaleja,	alla toimivat yritykset	opiskelijan työskentelyä havainnoidaan ja hänen osaamistaan arvioidaan kyseen
Muottityöt kappaletavarasta	työsuunnitelman teko, valmistelut työt, muottityön teko kappaletavarasta, asennustyöt	uudis- ja korjausrakennuskohteet	sekä tutkinnon perusteiden mukaisilla dokumenteilla
Muottityöt järjestelmämuotein	työsuunnitelman teko, valmistelutyöt, järjestelmämuottityöt, asennustyöt	uudisrakennuskohteet	tai HOKSssa (yksilölliset näyttösuunnitelmasa) erikseen sovitulla tutkinnon osaan soveltuvalle tavalla
Raudotteiden esivalmistus	työsuunnitelman teko, valmistelutyöt, raudotteiden esivalmistelutyöt	raudoitusliikkeen toimitilat, raudoitustyömaat	
Betoniraudoitus	työsuunnitelman teko, betonirakenteiden raudoitukset	betoniraudoistustyömaat	
Betonointi	työsuunnitelman teko, betonityöt	betonointityömaat	
Pintabetonointi	pintabetonointityöt, työsuunnitelman teko	uudis- ja korjausrakennuskohteet	
Betonikorjaus	betonikorjaustyöt	korjausrakennuskohteet	
Betonielementtien asennus	betonielementtien asennustyöt	liike- ja kerrostalorakentaminen	
Puurunkotyöt	puurunkotyöt, työsuunnitelman teko	puurakenteinen rakennustyömaa	
Puuelementtien valmistus	talonrakentamisen puuelementit, työsuunnitelman teko	talopakettitehtaat	
Puuelementtien asennus	talonrakentamisen puuelementtien asennus, työsuunnitelman teko	pientalotyömaa	
Puukorjaukset	puukorjaustyöt	korjausrakennuskohteet	
Julkisivuverhoukset	julkisivuverhoustyöt (poislukien tiili, rappaus tai pelti)	uudis- ja korjauskohteet	
Hirsirakennustyöt	hirsirakennustyöt	Hirsirakennuskohteet	
Ovi- ja ikkuna-asennus	ovi- ja ikkuna-asennustyöt	Asuin- ja liikerakentaminen	
Väliseinätyöt	väliseinätyöt	Asuin-, liike- ja teollisuuskohteet	
Sisäpuutyöt	sisäpuutöiden teko	sisävalmistuskohteet	
Sisäkattotyöt	sisäkattotöiden teko	sisävalmistuskohteet	
Vesikattotyöt	vesikattotöiden teko	vesikattotyömaat	
Harkko- ja pienelementtien muuraus	muurata harkko- ja pienelementtejä, koota elementtivalmisteisia tulisijoja, savuhormeja	muurauskohteet, sisämuurauskohteet	
Puhdasmuuraus	puhdasmuuraustyöt	muurauskohteet	
Tulisijamuuraus	tulisijamuuraustyöt, antaa tulisijalle lämmitysohjeet	tulisijamuurauskohteet	
Hormimuuraus	hormimuuraustyöt	muurauskohteet	
Rappaus	rappaustyöskentely	rappauskohteet	
Laatoitus	laatoitustyöt	sisävalmistuskohteet ja ulkolaatoituskohteet,	
Teräsrunkotyöt	teräsrunkotyöt	teräsrunkokohteet, liikerrakennustyömaat	

Metallirakenteisten elementtien asennus	metallisten elementtien asennustyöt	elementtiasennuskohteet, liike- ja teollisuusrakennustyömaat,
Esivalmistettujen ohutmetallirakenteiden asennus	ohumetallirakenteiden asennus,	metallirakennuskohteet
Palokatkotyöt	palokatkokokonaisuuden teko,	uudis- ja korjausrakentamiskohteet
Märkätilojen vedeneristykset	märkätilojen vedeneristystyöt	märkätilojen uudis- ja korjausrakentamiskohteet
Vedeneristys	vedeneristystyöt, bitumi- ja kermityöt	kattokohteet, perustuskohteet
Joustavat saumaukset	elastisten ja plastisten materiaalien saumaustyö	uudis- ja korjausrakentamiskohteet
Kosteuseristykset	kosteuseristeiden asennustyöt	uudis- ja korjausrakentamiskohteet
Lämmöneristykset	lämmöneristysten eristystyöt	uudis- ja korjausrakentamiskohteet
Korjausrakentaminen	korjausrakentamistyöt	korjaus- ja saneerauskohteet
Perustusten sekä ala- ja välipohjien home- ja kosteusvauriokorjaukset	perustusten, ala- ja välipohjien uusimistyöt	korjaus- ja saneerauskohteet
Rungon, yläpohjan ja vesikaton home- ja kosteusvauriokorjaukset	rungon, yläpohjan ja vesikaton uusimistyöt	Korjaus- ja saneerauskohteet
Sisätilojen palo- ja kosteusvauriokorjaukset	Ovien- seinien- kosteiden tilojen, saunan, kalusteiden uusiminen	Korjaus- ja saneerauskohteet
Purkutyöt	Purkutyöt	Korjaus- ja saneerauskohteet, purkutyömaat
Remonttityöt	Remonttitoita	Korjaus- ja saneerauskohteet
Rakennusmittaus	piirustusten laaja-alainen hallinta, rakennusmittaustyöt	rakennustyömaat
Perustusvaiheen maarakennustyöt	perustusvaiheen maanrakennustyöt	maanrakennustyömaat
Telinetyöt	työsuunnitelman teko, telinetyöt	telinerakennustyömaat
Sääsuojaukset	työsuunnitelman teko, saasuojaukset	sääsuojaukset
Vuosi- ja takuukorjaukset	Yleisimmät vuosi- ja takuukorjaukset	Asuin-, liike- ja teollisuusrakennukset
Ikkunoiden huolto ja korjaus	ikkunoiden ja ikkunapuitteiden huolto- ja korjaustyöt,	korjaus- ja saneeraustyömaat
Valmistelevat työt	rakentamisen valmistelut	rakennustyömaat
Työmaapalvelut	hoitaa työmaapalveluja	rakennustyömaat
Rakennussiivous	tehdä rakennussiivousta	rakennustyömaat
Asbestityöt	tehdä asbestitöitä, asbestityöpurkusuunnitelman teko,	korjaus- ja saneeraustyömaat
Ammatinohjaus	kirjallinen selvitys työkohteen selvitys, toimia perehdyttäjänä, perustutkinnon perusteiden mukaisen arvioinnin teko, turvallinen työskentely	rakennusalan työmaat

Lisäksi kaikissa tutkinnoissa on mahdollista suorittaa valinnaisia tutkinnon osia esimerkiksi työpaikalla tai toisesta perustutkinnosta.

Muu osaamisen osoittaminen

Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti oppilaitoksessa järjestettävillä kokeilla ja tehtävillä, jotka oppilaitoksen opettajat arvioivat. Mahdollisuuksien mukaan yhteisten tutkinnon osien osaaminen arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien näyttöjen yhteydessä.

Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

(Laki AK luku 6 § 54)

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syyistä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Arvioijalla tulee olla:

- riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen
- riittävä perehtyneisyys arviointiin ja arvioitavan tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin

Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen

Ohjaus, tuki ja erityinen tuki sekä osaamisen arvioinnin mukauttaminen

(Laki AK luku 5§ 44 ja 45 ja Asetus AK Luku 3 § 9)

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Suunnitelmaan kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. HOKS kirjataan Wilmaan.

HOKSin laadinnasta vastaa **ryhmänohjaaja**. HOKS laaditaan ja sitä päivitetään **yhdessä opiskelijan kanssa**. HOKSin laadintaan osallistuu myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua opiskelijan HOKSin laadintaan ja päivittämiseen. HOKS arkistoidaan Wilmassa ja tulostetaan vain tarvittaessa.

HOKSia päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja aina, kun osaamisessa tai ohjaus- ja tukitarpeissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Jos koulutus järjestetään oppisopimuskoulutuksena tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena ja kun osaaminen osoitetaan työpaikalla, HOKSin laadintaan ja päivittämiseen osallistuu **työnantaja tai muu työpaikan edustaja**. HOKSin laadintaan ja päivittämiseen voi osallistua myös TE- viranomaisen edustaja, toisen ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä tai joku muu toimija siltä osin, kuin opiskelijan osaamisen hankkiminen tai osoittaminen taikka ohjaus- ja tukitoimet tehdään yhteistyössä. (Laki AK Luku 7 § 66 ja § 64)

Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan **mukauttaa** laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. **Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättämistä. Päätöksen tekee koulutuspäällikkö.**

Osaamisen arvioinnin tavoitteet kirjataan opiskelijan HOKSiin ja osaamista arvioidaan vertaamalla niihin.

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan **poiketa** siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämään osaamista, jos:

- a) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat **olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen** huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai
- b) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan **vammaan tai terveydentilaan** liittyvistä syistä

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon vaikka hän ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita.

Niistä tutkinnon osista, joissa osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, annetaan todistus opiskelijan osaamisesta (ei tutkintotodistusta). Todistus sisältää sanallinen kuvaksen opiskelijan osaamisesta. (Laki AK luku 6 § 57 sekä Asetus AK luku 4 § 14).

Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa

Näyttöpaikan valintaan osallistuvat opiskelija ja opettaja. Opettaja varmistaa näyttöpaikan sopivuuden tutkinnon perusteiden mukaisesti. Näytön toteuttamisen suunnitteluun osallistuu työpaikan edustaja ja opiskelija opettajan ohjauksessa. Opettaja käy työpaikalla näytön arviointikeskustelun työpaikkaohjaajan ja opiskelijan kanssa.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, voidaan ohjauksen apuna käyttää työelämävalmentajaa.

Palaute osaamisen kehittymisestä

(Laki AK luku 5 § 51, 59 ja 6 ja Asetus AK luku 4 § 14 JA 15)

Opiskelijan valmiuksien varmistaminen ennen näyttöä

Opiskelijalle annetaan palautetta osaamisensa kehittymisestä ennen näyttöön menemistä. Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan HOKSin mukaisten tavoitteiden saavuttamisen ja kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Osaamisen kehittymistä arvioivat ja palautetta antavat opettajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, ammatilliset ohjaajat ja työpaikalla lisäksi työpaikkaohjaaja. Osaamisen kehittymisestä annetaan palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti Wilmassa tai sähköisiä sovelluksia apuna käyttäen.

Palautteen antaminen näytön jälkeen

Opiskelijalle annetaan tutkinnon perusteisiin ja HOKSiin kirjattuihin tavoitteisiin perustuvaa palautetta hänen osaamisestaan.

4. Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen

Osaamisen arvioijien perehdyttäminen

Koulutuksenjärjestäjä huolehtii opettajien arviointiosaamisen ajantasaisuudesta ja järjestää työpaikkaohjaajakoulutuksia. Tutkinnonosakohtaiset yksilölliset näyttösuunnitelmat laaditaan Wilmaan ja ne liitetään HOKSiin. Opettaja toimittaa työpaikkaohjaajille tutkinnon perusteiden mukaiset arviointikriteerit ja perehdyttää hänet arviointiin.

Osaamisen arviointi näytössä

Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittaminen. Näyttöä voidaan täydentää tutkinnon perusteissa kuvatulla tavalla esimerkiksi suullisella haastattelulla tai kirjallisilla tehtävillä.

(Laki AK Luku 6 § 53). Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon osan perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet

Arvioijat arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain. Arviointi tulee kirjata Wilmaan kahden viikon kuluessa siitä kun tutkinnon osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty. Jos arvioitavan kokonaisuuden ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin liittyvä osaaminen osoitetaan useassa osassa erillisissä näytöissä, tutkinnon osan arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella arvioijien päätöksellä. Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä. Arvioija varmentaa allekirjotuksellaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) osaamisen arvioinnin.

Yhteiset tutkinnon osat (esimerkiksi Viestinta- ja vuorovaikutusosaaminen) arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty (Asetus AK luku 4 § 11), mutta yhteisten tutkinnon osien osa-alueet (esimerkiksi englanti, äidinkieli) arvioidaan numeerisesti asteikolla 1-5.

Ammatillisten tutkinnon osien hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa 1-5.

- Mikäli opiskelija on aloittanut opintonsa ennen vuotta 2018 ja jatkaa tutkinnon suorittamista samoilla tutkinnon perusteilla, asteikko 1-3 säilyy.
- Mikäli opiskelija (saa itse päättää) siirtyy 1.1.2018 jälkeen voimaan tulevien tutkinnon perusteiden mukaiseen tutkinnon suorittamiseen, muuttuu arviointiasteikko (1-5).

Jos osaamisen arviointi on mukautettu, opiskelijan osaaminen arvioidaan lisäksi sanallisesti. Mukautetun arvioinnin kriteerit laatii kyseisen tutkinnon osan opettaja ja ne kirjataan HOKSiin.

Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain.

Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö). Perustellusta syystä näyttöympäristöt voivat olla muita paikkoja, esimerkiksi oppilaitoksen työmaita, virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti koulussa kokeilla, tehtävillä, yms. tai mahdollisuuksien mukaan ammatillisten tutkinnon osien näytön yhteydessä työpaikalla. Arvioinnista päättävät kyseisten aineiden opettajat.

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin näytössä tai siitä annettavaan arvoşsanaan.

Arvioinnista päättäminen

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa. Osaamisen arvioijat tekevät opiskelijan osaamista koskevan arviointipäätöksen tutkinnon osittain yksimielisesti. Vähintään toinen arvioijista on paikalla yksittäisessä näytössä. Arviointi suoritetaan ja arvioinnista päätetään aina kollegiona arviointikeskustelussa. Opiskelija on esteellinen osallistumaan arvioinnista päättämiseen.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Tutkinnon osien arvosanat merkitään tutkintotodistukseen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat opintosuoritusrekisteriotteeseen. Vastaavasti osaamisen arvioinnin tarkistus- tai oikaisupyyntö sekä hyväksytyn arvosanan korottaminen ovat mahdollisia vain näissä kokonaisuuksissa.

Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi

Näytön arviointipäätökseen Wilmassa kirjataan perustelut näytön arvioinnille. Arviointipäätös tulostetaan ja allekirjoitetaan, mikäli näyttö on hylätty tai muuten tarvittaessa. Arvioiva opettaja säilyttää tulostetun arviointipäätöksen 6 kk arvosanan antamisesta.

Arvioijat varmentavat allekirjoituksillaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) arviointipäätöksen.

Tiedot siirtyvät automaattisesti kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)

5. Arvioinnin uusiminen ja korottaminen

(Laki AK luku 6 § 56)

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden (vrt. tutkinnon perusteet) soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Arvioijat dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin arviointipäätökseen ja perustelevat arviointinsa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamisen arvioinnin mukaisesti.

Opiskelija voi pyytää arvioijiltaan kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut arviointiyhteenvedon tiedoksi. Arvioijien on tehtävä päätös arvioinnin tarkistamisesta viipymättä.

Opiskelijalla on mahdollisuus osaamisen osoittamisen (näyttö tai muu arviointi) uusimiseen, jos arviointi on hylätty, sekä myös hyväksytyt arvosanan korottamiseen. Uusimis- ja korotusmenetelmät ilmoitetaan koulutalo-kohtaisesti. Hylättyjen arviointien suoritussuunnitelmat kirjataan opiskelijan HOKSiin.

6. Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Koulutuksen järjestäjä selvittää opiskelijalle arvioinnin tarkistamisen ja oikaisumenettelyn ennen näyttöä. Opiskelijalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon tai valmentavaan koulutukseen liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistessa käytettävistä muista asiakirjoista (esim. arvioijien arvioinnit ja arviointipäätös).

Opiskelijalla on oikeus pyytää **osaamisen arvioinnin tarkistamista** arvioijilta 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa osaamisen arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omaan näyttösuoritukseensa tai muuhun suoritukseen. Arvioinnin tarkistamista voi pyytää vain arvioijien tai arvioijan päättämästä arvosanasta. Arvioinnin tarkistamista on pyydettävä kirjallisesti. Arvioijat tekevät päätöksen arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman arvioinnin tarkistamista tai oikaisupyynnön (**itse-oikaisu**).

Jos opiskelija on tyytymätön arvioinnin tarkistamiseen, niin hän voi pyytää asianomaiselta työelämätoimikunnalta kirjallisesti oikaisua arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydettävä 14 päivän kuluessa arvioinnin tarkistamisesta.

7. Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta

- Todistusten ja tarvittavien liitteiden antaminen

Opiskelija saa tutkintotodistuksen, kun tutkinnon perusteiden mukaan kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Jos opiskelija suorittaa vain tutkinnon osan tai osia, hän saa todistuksen suoritettusta tutkinnon osasta/osista.

Jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi, hänelle annetaan todistus osaamisesta, johon kuvataan sanallisesti opiskelijan osaaminen.

Todistukseen liitetään opintosuoriteote, josta ilmenevät:

- opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset osa-alueet sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat ja
- muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet

Opiskelijan pyynnöstä hänelle annetaan kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista liitetään selvitys ammattiallaan koskevaan sääntelyyn

perustavasta opiskelijasta olevasta ammattipätevyydestä, jos ammattipätevyys on tutkinnon perusteissa määrätty osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia.

8. Salassapito ja tietosuoja

Koulutuksenjärjestäjä noudattaa Turun kaupungin salassapito ja tietosuojaohjeita.

9. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen

Turun ammatti-instituutin toiminnan arviointisuunnitelmassa on kuvattu seuranta, arviointi ja parantaminen. Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä valmentavan koulutuksen järjestäminen arvioidaan sisäisillä auditoinneilla. Sisäisen auditoinnin avulla varmistetaan, että toiminta on ammatti-instituutin ohjeiden ja sopimusten mukaista. Lisäksi sisäisiin auditointeihin liittyvissä haastatteluissa auditointijat arvioivat toimintaa myös kehittämisen näkökulmasta käyttäen apuna esim. kansallista vertaisarvioinnin kriteeristöä.

Opiskelijoilta, työpaikkaohjaajilta ja opettajilta kerätään kyselyjen avulla palautetta työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja osaamisen osoittamisen toteuttamisesta.

10. Tiedottaminen opiskelijoille, henkilöstölle ja sidosryhmille

Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmat ja niihin liittyvät toimintaohjeet ovat ammatti-instituutin verkkosivuilla kaikkien nähtävinä.

Ryhmänohjaaja kertoo opiskelijoille opintojen alussa arvioinnin ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet sekä arvioinnin oikaisumenettelyn. Lisäksi arvioinnin oikaisumenetelmästä tiedotetaan arviointipäätöksessä. Kotiväen illoissa arvioinnista informoidaan alaikäisten huoltajia. Työpaikkaohjaajakoulutuksissa ja työpaikkakäynneillä opettajat perehdyttävät työpaikkaohjaajia arviointiin. Jokainen arvioijana toimiva opettaja vastaa työelämän arvioijan perehdyttämisestä arviointiin.

11 Liitteet

[Toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä 16.1.2018](#)

[Toimintaohje osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen 15.5.2018](#)

[TAIn toiminnan arviointisuunnitelma 16.1.2018](#)

Turun ammatti-instituutin Talonrakennus- alan erikoisammattitutkinto osaamisen arvi- oinnin toteuttamissuunnitelma

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

1. Perustiedot

Koulutuksen järjestäjä

Turun kaupunki

Tutkinto ja tarvittaessa osaamisalat ja tutkinnon osat

Talonrakennusalan erikoisammattitutkinto

Yhteystiedot (organisaatio ja yhteyshenkilö)

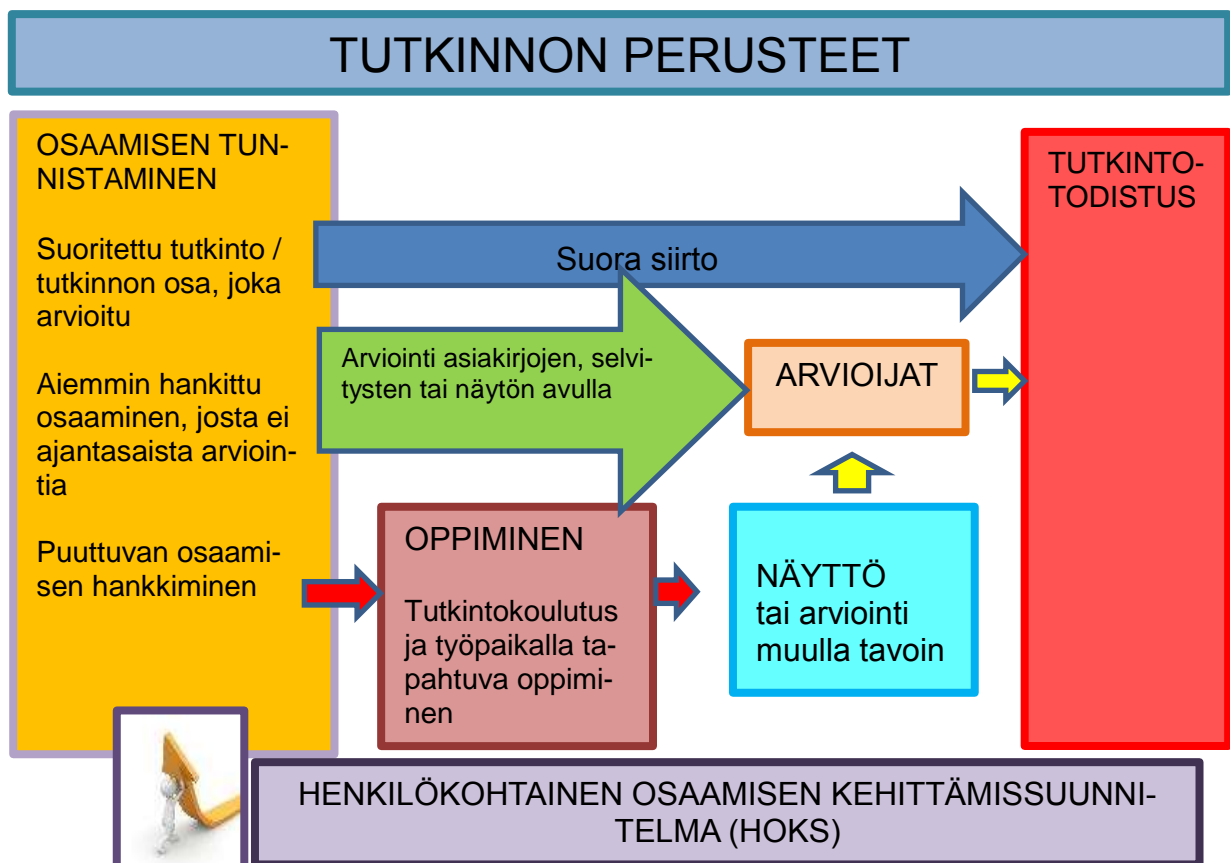
Turun ammatti-instituutti, Henry Koskinen koulutuspäällikkö

2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnustaminen

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 10 §:n mukaiset menettelyt

Ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan tehtävänä on selvittää opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämien asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella. Tunnustaminen tehdään tutkinnon perusteiden mukaisesti aina opiskelijan halutessa ja se kirjataan HOKSiin.

KUVA 1.: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkintoon voidaan **tunnustaa**

- voimassa olevien ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia,
- yhteisten tutkinnon osien osa-alueita,
- lukio-opintoja,
- korkeakouluopintoja tai
- muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja
- muuta kun yllä mainittuja opintoja, mutta silloin tulee arvioida **osaamisen ajantasaisuus** ja miltä osin se vastaa suoritettavan tutkintoa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Arvioijat arvioivat tunnustettavan osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden. Osaamisen tunnustaminen kirjataan Primukseen ja HOKS lomakkeelle. Osaamisen tunnustamisen apuna voidaan käyttää osaamisen tunnustamisen anomusta.

Ohjaus suoraan näyttöön

Opiskelija voi osallistua näyttöön osaamisen hankkimistavasta riippumatta jos hänen osaamisensa vastaa ammattitaitovaatimuksia. Alan opettaja päättää täyttyvätkö edellytykset.

Ammattitaitovaatimukset katsotaan saavutetuiksi kun

- opiskelija on saanut positiiviset palautteet keskeisestä kyseiseen tutkinnon osaan valmistavasta koulutuksesta
- tai on suorittanut vastaavat opinnot jossakin muualla
- tai omaa tutkinnon osan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutettuna riittävän työkokemuksen

Osaaminen osoitetaan vain siltä osin kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

	tunnustaminen (suora siirto)	tunnustaminen (edellyttää arviointia)	ohjaaminen suoraan näyttöön
Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja yto-opettaja	opinto-ohjaaja tai yto-opettaja
amatilliset tutkinnon osat	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja ammatinopettaja	ennen näyttöä osaamisen tunnistaminen ammatinopettaja
dokumentointi	HOKS ja Opinto-ohjaaja Primuksen osaamisen tunnustamisen rekisteriin	opettaja Wilman arviointiin	HOKS

TAULUKKO 1: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimijat ja dokumentointi

3. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Näyttöympäristöjen valinta

Tutkinnon osat tarjottavat tutkin- non ammatilliset pakolliset ja va- linnaiset osat	Työtehtävät kuvataan lyhyesti ammattitaitovaatimusten edellyttämät työtehtävät tutkinnon osittain	Näyttöympäristö työpaikka,esimerkkejä ammattitaitovaatimusten mukaisista työpaikoista tutkinnon osittain	arviointi - menetelmät
Talonrakennus- alan ammattityöt	rakennusalan syventävät työt	rakennusalan työkohteet	opiskelijan työ- kentelyä ha- vainnoidaan ja hänen osaa- mistaan arvioi- daan kysellen sekä tutkinnon perusteiden mukaisilla do- kumenteilla tai HOKSssa (yksilölliset näyttösuunni- telmassa) erik- seen sovitulla tutkinnon osaan soveltuvalla ta- valla
Rakentamisen tur- vallisuuden ja ta- louden hallinta	taloudellinen ja tuloksellinen toiminta, energiatehokas rakenne, työmarkkinoiden tunteminen	rakennusalan yritykset	
Työryhmän- ja ammattinohjaus	työryhmän ammatinohjaus, työsuoritusten arviointi ja kehittäminen	rakennusalan yritykset	
Oman ammatin syvälinen hallinta	rakennustöiden menekkien hallinta, työta- pojen ja menetelmien hallinta	rakennusalan yritykset	
Kosteus- ja home- vaurioiden korjaa- minen	kohteen paineistaminen ja eristäminen, epäpuhtauksilta suojautuminen, ongelma- jätteistä huolehtiminen, korjaustyön suorit- taminen	rakennusalan yritykset, korjausrakennuskohteet	
Rakentamisen laaja-alainen hal- linta	tutkinnonosa muusta erikoisammattitut- kinto	rakennusalan työtehtä- vät	

Lisäksi kaikissa tutkinnoissa on mahdollista suorittaa valinnaisia tutkinnon osia esimerkiksi työpaikalla tai toi-
sesta perustutkinnosta.

Muu osaamisen osoittaminen

Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti oppilaitoksessa järjestet-
täville kokeilla ja tehtävillä, jotka oppilaitoksen opettajat arvioivat. Mahdollisuuksien mukaan yh-
teisten tutkinnon osien osaaminen arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien näyttöjen yhteydessä.

Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

(Laki AK luku 6 § 54)

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perus-
tellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen
tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä,
osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Arvioijalla tulee olla:

- riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan tai yhteisen tutkin-
non osan osa-alueeseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen
- riittävä perehtyneisyys arviointiin ja arvioitavan tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin

Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen

Ohjaus, tuki ja erityinen tuki sekä osaamisen arvioinnin mukauttaminen

(Laki AK luku 5§ 44 ja 45 ja Asetus AK Luku 3 § 9)

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma
(HOKS). Suunnitelmaan kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankki-
mistä, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. HOKS kirjataan Wil-
maan.

HOKSin laadinnasta vastaa **ryhmänohjaaja**. HOKS laaditaan ja sitä päivitetään **yhdessä opiskelijan kanssa**. HOKSin laadintaan osallistuu myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua opiskelijan HOKSin laadintaan ja päivittämiseen. HOKS arkistoidaan Wilmassa ja tulostetaan vain tarvittaessa.

HOKSia päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja aina, kun osaamisessa tai ohjaus- ja tukitarpeissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Jos koulutus järjestetään oppisopimuskoulutuksena tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena ja kun osaaminen osoitetaan työpaikalla, HOKSin laadintaan ja päivittämiseen osallistuu **työnantaja tai muu työpaikan edustaja**. HOKSin laadintaan ja päivittämiseen voi osallistua myös TE- viranomaisen edustaja, toisen ammattilaisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä tai joku muu toimija siltä osin, kuin opiskelijan osaamisen hankkiminen tai osoittaminen taikka ohjaus- ja tukitoimet tehdään yhteistyössä. (Laki AK Luku 7 § 66 ja § 64)

Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan **mukauttaa** laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. **Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättämistä. Päätöksen tekee koulutuspäällikkö.**

Osaamisen arvioinnin tavoitteet kirjataan opiskelijan HOKSiin ja osaamista arvioidaan vertaamalla niihin.

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan **poiketa** siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämään osaamista, jos:

- a) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat **olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen** huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai
- b) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan **vammaan tai terveydentilaan** liittyvistä syistä

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon vaikka hän ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita.

Niistä tutkinnon osista, joissa osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, annetaan todistus opiskelijan osaamisesta (ei tutkintotodistusta). Todistus sisältää sanallinen kuvaksen opiskelijan osaamisesta. (Laki AK luku 6 § 57 sekä Asetus AK luku 4 § 14).

Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa

Näyttöpaikan valintaan osallistuvat opiskelija ja opettaja. Opettaja varmistaa näyttöpaikan sopivuuden tutkinnon perusteiden mukaisesti. Näytön toteuttamisen suunnitteluun osallistuu työpaikan edustaja ja opiskelija opettajan ohjauksessa. Opettaja käy työpaikalla näytön arviointikeskustelun työpaikkaohjaajan ja opiskelijan kanssa.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, voidaan ohjauksen apuna käyttää työelämävalmentajaa.

Palaute osaamisen kehittymisestä

(Laki AK luku 5 § 51, 59 ja 6 ja Asetus AK luku 4 § 14 JA 15)

Opiskelijan valmiuksien varmistaminen ennen näyttöä

Opiskelijalle annetaan palautetta osaamisensa kehittymisestä ennen näyttöön menemistä. Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan HOKSin mukaisten tavoitteiden saavuttamisen ja kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Osaamisen kehittymistä arvioivat ja palautetta antavat opettajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, ammatilliset ohjaajat ja työpaikalla lisäksi työpaikkaohjaaja. Osaamisen kehittymisestä annetaan palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti Wilmassa tai sähköisiä sovelluksia apuna käyttäen.

Palautteen antaminen näytön jälkeen
Opiskelijalle annetaan tutkinnon perusteisiin ja HOKSiin kirjattuihin tavoitteisiin perustuvaa palautetta hänen osaamisestaan.

4. Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen

Osaamisen arvioijien perehdyttäminen

Koulutuksenjärjestäjä huolehtii opettajien arviointiosaamisen ajantasaisuudesta ja järjestää työpaikkaohjaajakoulutuksia. Tutkinnonosakohtaiset yksilölliset näyttösuunnitelmat laaditaan Wilmaan ja ne liitetään HOKSiin. Opettaja toimittaa työpaikkaohjaajille tutkinnon perusteiden mukaiset arviointikriteerit ja perehdyttää hänet arviointiin.

Osaamisen arviointi näytössä

Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittaminen. Näyttöä voidaan täydentää tutkinnon perusteissa kuvatulla tavalla esimerkiksi suullisella haastattelulla tai kirjallisilla tehtävillä.

(Laki AK Luku 6 § 53). Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon osan perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet

Arvioijat arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain. Arviointi tulee kirjata Wilmaan kahden viikon kuluessa siitä kun tutkinnon osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty. Jos arvioitavan kokonaisuuden ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin liittyvä osaaminen osoitetaan useassa osassa erillisissä näytöissä, tutkinnon osan arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella arvioijien päätöksellä. Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä. Arvioija varmentaa allekirjoituksellaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) osaamisen arvioinnin.

Yhteiset tutkinnon osat (esimerkiksi Viestinta- ja vuorovaikutusosaaminen) arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty (Asetus AK luku 4 § 11), mutta yhteisten tutkinnon osien osa-alueet (esimerkiksi englanti, äidinkieli) arvioidaan numeerisesti asteikolla 1-5.

Ammatillisten tutkinnon osien hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa 1-5.

- Mikäli opiskelija on aloittanut opintonsa ennen vuotta 2018 ja jatkaa tutkinnon suorittamista samoilla tutkinnon perusteilla, asteikko 1-3 säilyy.
- Mikäli opiskelija (saa itse päättää) siirtyy 1.1.2018 jälkeen voimaan tulevien tutkinnon perusteiden mukaiseen tutkinnon suorittamiseen, muuttuu arviointiasteikko (1-5).

Jos osaamisen arviointi on mukautettu, opiskelijan osaaminen arvioidaan lisäksi sanallisesti. Mukautetun arvioinnin kriteerit laatii kyseisen tutkinnon osan opettaja ja ne kirjataan HOKSiin.

Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain. Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö). Perustellusta syystä näyttöympäristöt voivat olla muita paikkoja, esimerkiksi oppilaitoksen työmaita, virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti koulussa kokeilla, tehtävillä, yms. tai mahdollisuuksien mukaan ammatillisten tutkinnon osien näytön yhteydessä työpaikalla. Arvioinnista päättävät kyseisten aineiden opettajat.

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin näytössä tai siitä annettavaan arvo§sanaan.

Arvioinnista päättäminen

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa. Osaamisen arvioijat tekevät opiskelijan osaamista koskevan arviointipäätöksen tutkinnon osittain yksimielisesti. Vähintään toinen arvioijista on paikalla yksittäisessä näytössä. Arviointi suoritetaan ja arvioinnista päätetään aina kollegiona arviointikeskustelussa. Opiskelija on esteellinen osallistumaan arvioinnista päättämiseen.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Tutkinnon osien arvosanat merkitään tutkintotodistukseen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat opintosuoritusrekisteriotteeseen. Vastaavasti osaamisen arvioinnin tarkistus- tai oikaisupyyntö sekä hyväksytyn arvosanan korottaminen ovat mahdollisia vain näissä kokonaisuuksissa.

Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi

Näytön arviointipäätökseen Wilmassa kirjataan perustelut näytön arvioinnille. Arviointipäätös tulostetaan ja allekirjoitetaan, mikäli näyttö on hylätty tai muuten tarvittaessa. Arvioiva opettaja säilyttää tulostetun arviointipäätöksen 6 kk arvosanan antamisesta.

Arvioijat varmentavat allekirjoituksillaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) arviointipäätöksen.

Tiedot siirtyvät automaattisesti kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)

5. Arvioinnin uusiminen ja korottaminen

(Laki AK luku 6 § 56)

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden (vrt. tutkinnon perusteet) soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Arvioijat dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin arviointipäätökseen ja perustelevat arviointinsa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamisen arvioinnin mukaisesti.

Opiskelija voi pyytää arvioijiltaan kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut arviointiyhteenvedon tiedoksi. Arvioijien on tehtävä päätös arvioinnin tarkistamisesta viipymättä.

Opiskelijalla on mahdollisuus osaamisen osoittamisen (näyttö tai muu arviointi) uusimiseen, jos arviointi on hylätty, sekä myös hyväksytyn arvosanan korottamiseen. Uusimis- ja korotusmenetelmät ilmoitetaan koulutalokohtaisesti. Hylättyjen arviointien suoritussuunnitelmat kirjataan opiskelijan HOKSiin.

6. Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Koulutuksen järjestäjä selvittää opiskelijalle arvioinnin tarkistamisen ja oikaisumenettelyn ennen näyttöä. Opiskelijalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon tai valmentavaan koulutukseen liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistessa käytettävistä muista asiakirjoista (esim. arvioijien arvioinnit ja arviointipäätös).

Opiskelijalla on oikeus pyytää **osaamisen arvioinnin tarkistamista** arvioijilta 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa osaamisen arvioinnin tulok-

set sekä arviointiperusteiden soveltaminen omaan näyttösuoritukseensa tai muuhun suoritukseen. Arvioinnin tarkistamista voi pyytää vain arvioijien tai arvioijan päättämästä arvosanasta. Arvioinnin tarkistamista on pyydetty kirjallisesti. Arvioijat tekevät päätöksen arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman arvioinnin tarkistamista tai oikaisupyyntöä (**itseoikaisu**).

Jos opiskelija on tyytymätön arvioinnin tarkistamiseen, niin hän voi pyytää asianomaiselta työelämätoimikunnalta kirjallisesti oikaisua arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydetty 14 päivän kuluessa arvioinnin tarkistamisesta.

7. Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta

- Todistusten ja tarvittavien liitteiden antaminen

Opiskelija saa tutkintotodistuksen, kun tutkinnon perusteiden mukaan kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Jos opiskelija suorittaa vain tutkinnon osan tai osia, hän saa todistuksen suoritettua tutkinnon osasta/osista.

Jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi, hänelle annetaan todistus osaamisesta, johon kuvataan sanallisesti opiskelijan osaaminen.

Todistukseen liitetään opintosuoriteote, josta ilmenevät:

- opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset osa-alueet sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat ja
- muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet

Opiskelijan pyynnöstä hänelle annetaan kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista liitetään selvitys ammattiallaan koskevaan sääntelyyn perustavasta opiskelijasta olevasta ammattipätevyydestä, jos ammattipätevyys on tutkinnon perusteissa määrätty osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia.

8. Salassapito ja tietosuojat

Koulutuksenjärjestäjä noudattaa Turun kaupungin salassapito ja tietosuojaohjeita.

9. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen

Turun ammatti-instituutin toiminnan arviointisuunnitelmassa on kuvattu seuranta, arviointi ja parantaminen. Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä valmentavan koulutuksen järjestäminen arvioidaan sisäisillä auditoinneilla. Sisäisen auditoinnin avulla varmistetaan, että toiminta on ammatti-instituutin ohjeiden ja sopimusten mukaista. Lisäksi sisäisiin auditointeihin liittyvissä haastatteluissa auditoijat arvioivat toimintaa myös kehittämisen näkökulmasta käyttäen apuna esim. kansallista vertaisarvioinnin kriteeristöä.

Opiskelijoilta, työpaikkaohjaajilta ja opettajilta kerätään kyselyjen avulla palautetta työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja osaamisen osoittamisen toteuttamisesta.

10. Tiedottaminen opiskelijoille, henkilöstölle ja sidosryhmille

Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmat ja niihin liittyvät toimintaohjeet ovat ammatti-instituutin verkkosivuilla kaikkien nähtävinä.

Ryhmänohjaaja kertoo opiskelijoille opintojen alussa arvioinnin ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet sekä arvioinnin oikaisumenettelyn. Lisäksi arvioinnin oikaisumenetelystä tiedotetaan arviointipäätöksessä. Kotiväen illoissa arvioinnista informoidaan alaikäisten huoltajia. Työpaikkaohjaajakoulutuksissa ja työpaikkakäynneillä opettajat perehdyttävät työpaikkaohjaajia arviointiin. Jokainen arvioijana toimiva opettaja vastaa työelämän arvioijan perehdyttämisestä arviointiin.

11 Liitteet

[Toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä 16.1.2018](#)

[Toimintaohje osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen 15.5.2018](#)

[TAIn toiminnan arviointisuunnitelma 16.1.2018](#)

Turun ammatti-instituutin turvallisuusalan perustutkinon osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

1. Perustiedot

Koulutuksen järjestäjä

Turun kaupunki

Tutkinto ja tarvittaessa osaamisalat ja tutkinnon osat

Turvallisuusalan perustutkinto

Yhteystiedot (organisaatio ja yhteyshenkilö)

Pekka Frantsi koulutuspäällikkö

2. Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Osaamisen tunnustaminen

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017, 10 §:n mukaiset menettelyt

Ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan tehtävänä on selvittää opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämien asiakirjojen ja muun selvityksen perusteella. Tunnustaminen tehdään tutkinnon perusteiden mukaisesti aina opiskelijan halutessa ja se kirjataan HOKSiin.

KUVA 1.: Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Tutkintoon voidaan **tunnustaa**

- voimassa olevien ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia,

- yhteisten tutkinnon osien osa-alueita,
- lukio-opintoja,
- korkeakouluopintoja tai
- muita toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja
- muuta kun yllä mainittuja opintoja, mutta silloin tulee arvioida **osaamisen ajantasaisuus** ja miltä osin se vastaa suoritettavan tutkintoa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita.

Arvioijat arvioivat tunnustettavan osaamisen ajantasaisuuden ja vastaavuuden. Osaamisen tunnustaminen kirjataan Primukseen ja HOKS lomakkeelle. Osaamisen tunnustamisen apuna voidaan käyttää osaamisen tunnustamisen anomusta.

Ohjaus suoraan näyttöön

Opiskelija voi osallistua näyttöön osaamisen hankkimistavasta riippumatta, jos hänen osaamisensa vastaa ammattitaitovaatimuksia. Alan opettaja päättää täytyvätkö edellytykset.

Ammattitaitovaatimukset katsotaan saavutetuiksi kun

- opiskelija on saanut positiiviset palautteet keskeisestä kyseiseen tutkinnon osaan valmistavasta koulutuksesta
- tai on suorittanut vastaavat opinnot jossakin muualla
- tai omaa tutkinnon osan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutettuna riittävän työkokemuksen

Osaaminen osoitetaan vain siltä osin kuin sitä ei ole aiemmin arvioitu ja todennettu.

	tunnustaminen (suora siirto)	tunnustaminen (edellyttää arviointia)	ohjaaminen suoraan näyttöön
Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja yto-opettaja	opinto-ohjaaja tai yto-opettaja
ammattilliset tutkinnon osat	opinto-ohjaaja, jos todistus on olemassa	opinto-ohjaaja ja ammatinopettaja	ennen näyttöä osaamisen tunnistaminen ammatinopettaja
dokumentointi	HOKS ja Opinto-ohjaaja Primuksen osaamisen tunnustamisen rekisteriin	opettaja Wilman arviointiin	HOKS

TAULUKKO 1: Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimijat ja dokumentointi

3. Osaamisen osoittamisen suunnittelu

Näyttöympäristöjen valinta

Tutkinnon osat tarjottavat tutkinnon ammatilliset pakolliset ja valinnaiset osat	Työtehtävät kuvataan lyhyesti ammattitaitovaatimusten edellyttämät työtehtävät tutkinnon osittain	Näyttöympäristö työpaikka, esimerkkejä ammattitaitovaatimusten mukaisista työpaikoista tutkinnon osittain	arviointi -menetelmät
Turvallisuusalan toiminta	Yritysturvallisuusteen liittyvät monipuoliset työtehtävät	THV Tele ja hälytysvalvonta Oy, Valvova Oy turvaratkaisut	opiskelijan työskentelyä havainnoidaan ja hänen osaamistaan arvioidaan kyksellen
Turvallisuustekninen toiminta	Turvallisuusteknisten ratkaisujen suunnittelu ja laitteistien vertailu sekä valinta	THV Tele ja hälytysvalvonta Oy, Valvova Oy turvaratkaisut, Sector Alarm Oy	
Turvajärjestelmien käyttö	Turvajärjestelmien käyttö, käytön opastus sekä asiakaspalvelu	Avarn Oy, G4S Oy, Verisure Oy	

Turvallisuusalan palvelutoiminta	Turvallisuusalan palvelu- ja asiakaspalvelutehtävät	Verisure oy, Securi Oy	sekä tutkinnon perusteiden mukaisilla dokumenteilla tai HOKSssa (yksilölliset näyttösuunnitelmassa) erikseen sovitulla tutkinnon osaan soveltuvalle tavalla
Kiinteistötekniinen toiminta	Kiinteistötekniikan ja kiinteistönhoidon tehtävät	Arkea Oy, Coor Service Management Oy, Teleste Oy	
Logistinen turvallisuustoiminta	Varasto ja logistiikkalan työtehtävät	DHL Oy, Scandic Trans, Kaukokiito Oy, Matkahuolto Oy, Schenker Oy	
Tietoturvallisuustoiminta	Tietojärjestelmien käyttö ja tietojen käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyvät tehtävät	Turun kaupunki, Taitoa Oy, Turun yliopisto, Wisma Oy	
Kansainvälinen turvallisuustoiminta	Työtehtävät kansainvälisessä turvallisuustoiminnassa	DHL Oy, Schenker Oy	
Lisäksi kaikissa tutkinnoissa on mahdollista suorittaa valinnaisia tutkinnon osia esimerkiksi työpaikalla tai toisesta perustutkinnosta.			

Muu osaamisen osoittaminen

Yhteisten tutkinnon osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti oppilaitoksessa järjestettävillä kokeilla ja tehtävillä, jotka oppilaitoksen opettajat arvioivat. Mahdollisuuksien mukaan yhteisten tutkinnon osien osaaminen arvioidaan ammatillisten tutkinnon osien näyttöjen yhteydessä.

Osaamisen arvioijien valinta ja nimeäminen

(Laki AK luku 6 § 54)

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Arvioijalla tulee olla:

- riittävä suoritettavaan tutkintoon ja erityisesti arvioitavaan tutkinnon osaan tai yhteisen tutkinnon osan osa-alueeseen liittyvä ammattitaito ja osaaminen
- riittävä perehtyneisyys arviointiin ja arvioitavan tutkinnon tai koulutuksen perusteisiin

Osaamisen osoittamisen henkilökohtaistaminen

Ohjaus, tuki ja erityinen tuki sekä osaamisen arvioinnin mukauttaminen

(Laki AK luku 5§ 44 ja 45 ja Asetus AK Luku 3 § 9)

Koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS). Suunnitelmaan kirjataan yksilölliset osaamisen tunnistamista, tunnustamista, hankkimista, kehittymistä ja osoittamista sekä ohjaus- ja tukitoimia koskevat tiedot. HOKS kirjataan Wilmaan.

HOKSin laadinnasta vastaa **ryhmänohjaaja**. HOKS laaditaan ja sitä päivitetään **yhdessä opiskelijan kanssa**. HOKSin laadintaan osallistuu myös opinto-ohjaaja ja tarvittaessa muu koulutuksen järjestäjän edustaja. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua opiskelijan HOKSin laadintaan ja päivittämiseen. HOKS arkistoidaan Wilmassa ja tulostetaan vain tarvittaessa.

HOKSia päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja aina, kun osaamisessa tai ohjaus- ja tukitoimissa tapahtuu olennaisia muutoksia.

Jos koulutus järjestetään oppisopimuskoulutuksena tai koulutusopimukseen perustuvana koulutuksena ja kun osaaminen osoitetaan työpaikalla, HOKSin laadintaan ja päivittämiseen osallistuu **työnantaja tai muu työpaikan edustaja**. HOKSin laadintaan ja päivittämiseen voi osallistua myös TE- viranomaisen edustaja, toisen ammatillisen koulutuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä tai joku muu toimija siltä osin, kuin opiskelijan osaamisen hankkiminen tai osoittaminen taikka ohjaus- ja tukitoimet tehdään yhteistyössä. (Laki AK Luku 7 § 66 ja § 64)

Erityistä tukea saavan opiskelijan osalta ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaista osaamisen arviointia voidaan **mukauttaa** laatimalla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi. Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain siinä määrin kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä. **Opiskelijaa ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen erityisestä tuesta ja poikkeamisesta päättämistä. Päätöksen tekee koulutuspäällikkö.**

Osaamisen arvioinnin tavoitteet kirjataan opiskelijan HOKSiin ja osaamista arvioidaan vertaamalla niihin.

Ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan **poiketa** siten, että opiskelija ei osoita jotakin tutkinnon perusteiden edellyttämään osaamista, jos:

- a) tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat **olosuhteet tai aiemmin hankittu osaaminen** huomioiden joiltakin osin opiskelijalle kohtuuttomia tai
- b) poikkeaminen on perusteltua opiskelijan **vammaan tai terveydentilaan** liittyvistä syistä

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä. Poikkeamisen tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon vaikka hän ei voi joiltakin osin saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita.

Niistä tutkinnon osista, joissa osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, annetaan todistus opiskelijan osaamisesta (ei tutkintotodistusta). Todistus sisältää sanallinen kuvaksen opiskelijan osaamisesta. (Laki AK luku 6 § 57 sekä Asetus AK luku 4 § 14).

Yhteistyö opiskelijan, työelämän ja muiden tahojen kanssa

Näyttöpaikan valintaan osallistuvat opiskelija ja opettaja. Opettaja varmistaa näyttöpaikan sopivuuden tutkinnon perusteiden mukaisesti. Näytön toteuttamisen suunnitteluun osallistuu työpaikan edustaja ja opiskelija opettajan ohjauksessa. Opettaja käy työpaikalla näytön arviointikeskustelun työpaikkaohjaajan ja opiskelijan kanssa.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, voidaan ohjauksen apuna käyttää työelämävalmentajaa.

Palaute osaamisen kehittämisestä

(Laki AK luku 5 § 51, 59 ja 6 ja Asetus AK luku 4 § 14 JA 15)

Opiskelijan valmiuksien varmistaminen ennen näyttöä

Opiskelijalle annetaan palautetta osaamisensa kehittämisestä ennen näyttöön menemistä. Opiskelijalle annettavalla palautteella ohjataan ja kannustetaan HOKSin mukaisten tavoitteiden saavuttamisen ja kehitetään edellytyksiä itsearviointiin. Osaamisen kehittymistä arvioivat ja palautetta antavat opettajat, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, ammatilliset ohjaajat ja työpaikalla lisäksi työpaikkaohjaaja. Osaamisen kehittämisestä annetaan palautetta sekä suullisesti että kirjallisesti Wilmassa tai sähköisiä sovelluksia apuna käyttäen.

Palautteen antaminen näytön jälkeen

Opiskelijalle annetaan tutkinnon perusteisiin ja HOKSiin kirjattuihin tavoitteisiin perustuvaa palautetta hänen osaamisestaan.

4. Osaamisen arvioinnin toteutus ja arvioinnista päättäminen

Osaamisen arvioijien perehdyttäminen

Koulutuksenjärjestäjä huolehtii opettajien arviointiosaamisen ajantasaisuudesta ja järjestää työpaikkaohjaajakoulutuksia. Tutkinnonosakohtaiset yksilölliset näyttösuunnitelmat laaditaan Wilmaan ja ne liitetään HOKSiin. Opettaja toimittaa työpaikkaohjaajille tutkinnon perusteiden mukaiset arviointikriteerit ja perehdyttää hänet arviointiin.

Osaamisen arviointi näytössä

Näyttöympäristön tulee mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittaminen.

Näyttöä voidaan täydentää tutkinnon perusteissa kuvatulla tavalla esimerkiksi suullisella haastattelulla tai kirjallisilla tehtävillä.

(Laki AK Luku 6 § 53). Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisesti vertaamalla sitä tutkinnon perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan tutkinnon osan perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet

Arvioijat arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain. Arviointi tulee kirjata Wilmaan kahden viikon kuluessa siitä kun tutkinnon osan näyttö tai muu osaamisen osoittaminen on tehty. Jos arvioitavan kokonaisuuden ammattitaitovaatimuksiin tai osaamistavoitteisiin liittyvä osaaminen osoitetaan useassa osassa erillisissä näytöissä, tutkinnon osan arvosana muodostetaan kokonaisuuden perusteella arvioijien päätöksellä. Vähintään toisen arvioijista tulee olla paikalla yksittäisessä näytössä. Arvioija varmentaa allekirjoituksellaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) osaamisen arvioinnin.

Yhteiset tutkinnon osat (esimerkiksi Viestinta- ja vuorovaikutusosaaminen) arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty (Asetus AK luku 4 § 11), mutta yhteisten tutkinnon osien osa-alueet (esimerkiksi englanti, äidinkieli) arvioidaan numeerisesti asteikolla 1-5.

Ammatillisten tutkinnonosien hyväksytty osaaminen arvioidaan käyttäen asteikkoa 1-5.

- Mikäli opiskelija on aloittanut opintonsa ennen vuotta 2018 ja jatkaa tutkinnon suorittamista samoilla tutkinnon perusteilla, asteikko 1-3 säilyy.
- Mikäli opiskelija (saa itse päättää) siirtyy 1.1.2018 jälkeen voimaan tulevien tutkinnon perusteiden mukaiseen tutkinnon suorittamiseen, muuttuu arviointiasteikko (1-5).

Jos osaamisen arviointi on mukautettu, opiskelijan osaaminen arvioidaan lisäksi sanallisesti. Mukautetun arvioinnin kriteerit laatii kyseisen tutkinnon osan opettaja ja ne kirjataan HOKSiin.

Osaamisen arviointi muussa osaamisen osoittamisessa

Osaamisen osoittaminen suunnitellaan yksilöllisesti tutkinnon osittain. Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö). Perustellusta syystä näyttöympäristöt voivat olla muita paikkoja, esimerkiksi oppilaitoksen työmaita, virtuaalisia ympäristöjä tai simulaattoreita.

Yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaaminen osoitetaan pääsääntöisesti koulussa kokeilla, tehtävillä, yms. tai mahdollisuuksien mukaan ammatillisten tutkinnon osien näytön yhteydessä työpaikalla. Arvioinnista päättävät kyseisten aineiden opettajat.

Opiskelijan itsearviointi

Opiskelijalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Itsearviointi ei vaikuta osaamisen arviointiin näytössä tai siitä annettavaan arvosanaan.

Arvioinnista päättäminen

Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioivat työelämän edustaja ja opettaja yhdessä. Perustellusta syystä arvioinnin voi toteuttaa kaksi opettajaa tai muuta koulutuksen järjestäjän edustajaa. Osaamisen arvioijat tekevät opiskelijan osaamista koskevan arviointipäätöksen tutkinnon osittain yksimielisesti. Vähintään toinen arvioijista on paikalla yksittäisessä näytössä. Arviointi suoritetaan ja arvioinnista päätetään aina kollegiona arviointikeskustelussa. Opiskelija on esteellinen osallistumaan arvioinnista päättämiseen.

Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden osaamisen arvioi opettaja. Silloin kun yhteinen tutkinnon osa tai sen osa-alue toteutetaan ja arvioidaan ammatillisen tutkinnon osan yhteydessä, osaamisen arvioinnissa voidaan kuulla työelämän edustajaa.

Tutkinnon osien arvosanat merkitään tutkintotodistukseen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanat opintosuoritusrekisteriotteeseen. Vastaavasti osaamisen arvioinnin tarkistus- tai oikaisupyyntö sekä hyväksytyin arvosanan korottaminen ovat mahdollisia vain näissä kokonaisuuksissa.

Osaamisen arvioinnin ja arviointipäätöksen dokumentointi

Näytön arviointipäätökseen Wilmassa kirjataan perustelut näytön arvioinnille. Arviointipäätös tulostetaan ja allekirjoitetaan. Arvioiva opettaja säilyttää tulostetun arviointipäätöksen 6 kk arvosanan antamisesta.

Arvioijat varmentavat allekirjoituksillaan ja päiväyksellä (paperille tai sähköisesti) arviointipäätöksen.

Tiedot siirtyvät automaattisesti kansalliseen opintosuoritus- ja tutkintotietorekisteriin (Koski)

5. Arvioinnin uusiminen ja korottaminen

(Laki AK luku 6 § 56)

Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteiden (vrt. tutkinnon perusteet) soveltamisesta osaamisensa arviointiin. Arvioijat dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin arviointipäätökseen ja perustelevat arviointinsa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamisen arvioinnin mukaisesti.

Opiskelija voi pyytää arvioijiltaan kirjallisesti arvioinnin tarkistamista 14 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut arviointiyhteenvedon tiedoksi. Arvioijien on tehtävä päätös arvioinnin tarkistamisesta viipymättä.

Opiskelijalla on mahdollisuus osaamisen osoittamisen (näyttö tai muu arviointi) uusimiseen, jos arviointi on hylätty, sekä myös hyväksytyin arvosanan korottamiseen. Uusimis- ja korotusmenetelmät ilmoitetaan koulutalo-kohtaisesti. Hylättyjen arviointien suoritussuunnitelmat kirjataan opiskelijan HOKSiin.

6. Arvioinnin tarkistaminen ja oikaisu

Koulutuksen järjestäjä selvittää opiskelijalle arvioinnin tarkistamisen ja oikaisumenettelyn ennen näyttöä. Opiskelijalla on oikeus saada kopiot omista tutkintoon tai valmentavaan koulutukseen liittyvistä kirjallisista dokumenteista sekä arviointia suoritettaessa käytetyistä tai asiaa ratkaistessa käytettävistä muista asiakirjoista (esim. arvioijien arvioinnit ja arviointipäätös).

Opiskelijalla on oikeus pyytää **osaamisen arvioinnin tarkistamista** arvioijilta 14 päivän kuluessa siitä ajankohdasta, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada tietoonsa osaamisen arvioinnin tulokset sekä arviointiperusteiden soveltaminen omaan näyttösuoritukseensa tai muuhun suoritukseen. Arvioinnin tarkistamista voi pyytää vain arvioijien tai arvioijan päättämästä arvosanasta. Arvioinnin tarkistamista on pyydettävä kirjallisesti. Arvioijat tekevät päätöksen arvioinnin tarkistamisesta ilman aiheetonta viivytystä.

Mikäli arvioinnissa on tapahtunut selvä virhe, arvioijat voivat suorittaa uuden arvioinnin ilman arvioinnin tarkistamista tai oikaisupyyntöä (**itse-oikaisu**).

Jos opiskelija on tyytymätön arvioinnin tarkistamiseen, niin hän voi pyytää asianomaiselta työelämätoimikunnalta kirjallisesti oikaisua arvioinnin tarkistamista koskevaan päätökseen. Oikaisua on pyydettävä 14 päivän kuluessa arvioinnin tarkistamisesta.

7. Todistus tutkinnon suorittamisesta, tutkinnon osan suorittamisesta tai todistus opiskelijan osaamisesta

- **Todistusten ja tarvittavien liitteiden antaminen**

Opiskelija saa tutkintotodistuksen, kun tutkinnon perusteiden mukaan kaikki tutkinnon muodostumiseksi vaadittavat tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

Jos opiskelija suorittaa vain tutkinnon osan tai osia, hän saa todistuksen suoritettusta tutkinnon osasta/osista.

Jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia osaamisen arvioinnin mukauttamisen tai poikkeamisen vuoksi, hänelle annetaan todistus osaamisesta, johon kuvataan sanallisesti opiskelijan osaaminen.

Todistukseen liitetään opintosuoriteote, josta ilmenevät:

- opiskelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien pakolliset ja valinnaiset osa-alueet sekä niiden osaamispisteet ja arvosanat ja
- muut tutkinnon osaa pienemmät kokonaisuudet

Opiskelijan pyynnöstä hänelle annetaan kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista liitetään selvitys ammattiallaan koskevaan sääntelyyn perustavasta opiskelijasta olevasta ammattipätevyydestä, jos ammattipätevyys on tutkinnon perusteissa määrätty osaksi tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia.

8. Salassapito ja tietosuoja

Koulutuksenjärjestäjä noudattaa Turun kaupungin salassapito ja tietosuojaohteita.

9. Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman seuranta, arviointi ja parantaminen

Turun ammatti-instituutin toiminnan arviointisuunnitelmassa on kuvattu seuranta, arviointi ja parantaminen. Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä valmentavan koulutuksen järjestäminen arvioidaan sisäisillä auditoinneilla. Sisäisen auditoinnin avulla varmistetaan, että toiminta on ammatti-instituutin ohjeiden ja sopimusten mukaista. Lisäksi sisäisiin auditointeihin liittyvissä haastatteluissa auditointit arvioivat toimintaa myös kehittämisen näkökulmasta käyttäen apuna esim. kansallista vertaisarvioinnin kriteeristöä.

Opiskelijoilta, työpaikkaohjaajilta ja opettajilta kerätään kyselyjen avulla palautetta työpaikalla tapahtuvan oppimisen ja osaamisen osoittamisen toteuttamisesta. Lisäksi opiskelijoilta kerätään valtakunnallinen ”amispalaute”.

10. Tiedottaminen opiskelijoille, henkilöstölle ja sidosryhmille

Osaamisen arvioinnin toteutussuunnitelmat ja niihin liittyvät toimintaohjeet ovat ammatti-instituutin verkkosivuilla kaikkien nähtävinä.

Ryhmänohjaaja kertoo opiskelijoille opintojen alussa arvioinnin ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteet sekä arvioinnin oikaisumenettelyyn. Lisäksi arvioinnin oikaisumenettelystä tiedotetaan arviointipäätöksessä. Kotiväen illoissa arvioinnista informoidaan alaikäisten huoltajia. Työpaikkaohjaajakoulutuksissa ja työpaikkakäynneillä opettajat perehdyttävät työpaikkaohjaajia arviointiin. Jokainen arvioijana toimiva opettaja vastaa työelämän arvioijan perehdyttämisestä arviointiin.

11 Liitteet

[Toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä 16.1.2018](#)

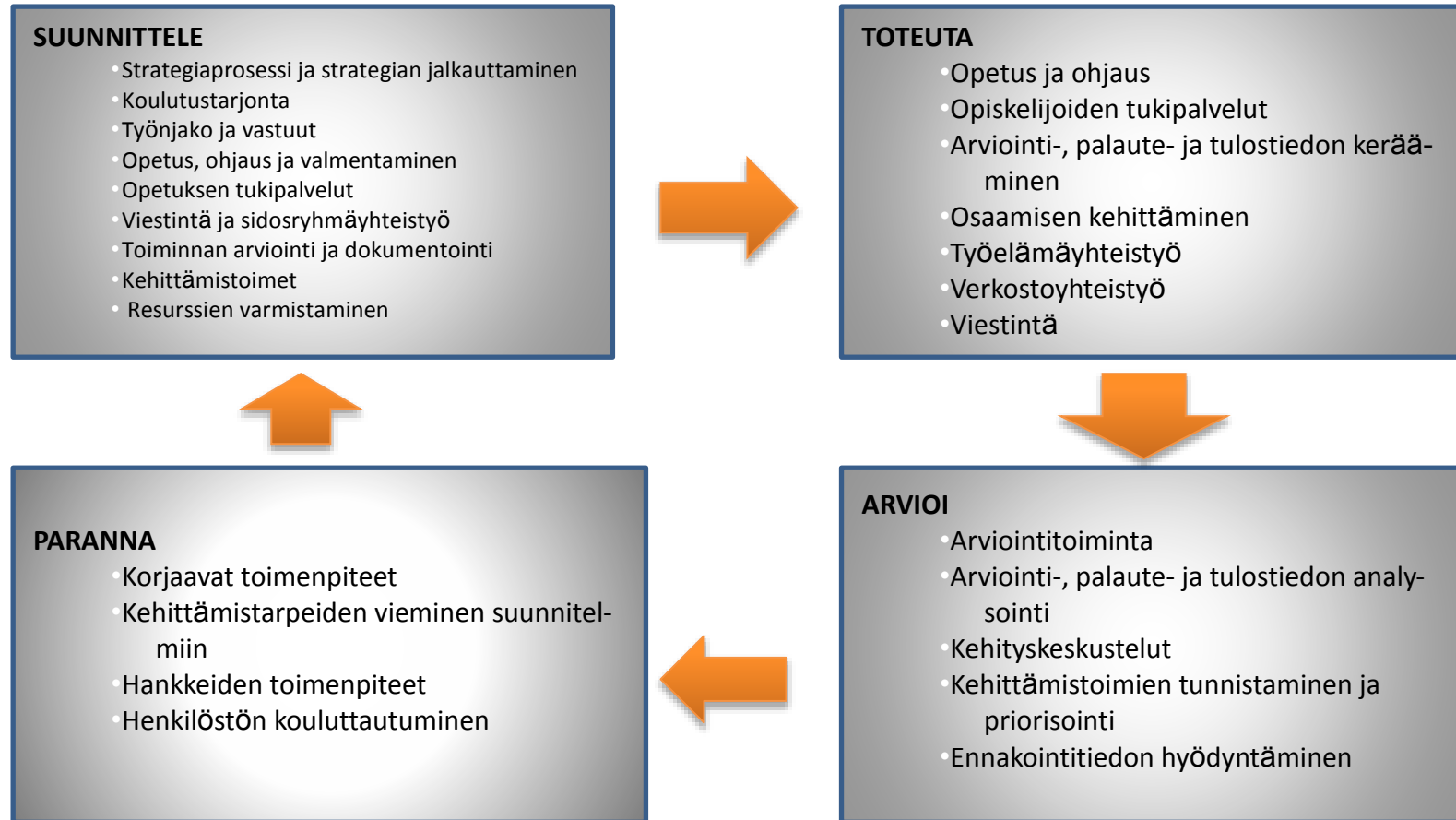
[Toimintaohje osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen 15.5.2018](#)

[TAln toiminnan arviointisuunnitelma 16.1.2018](#)

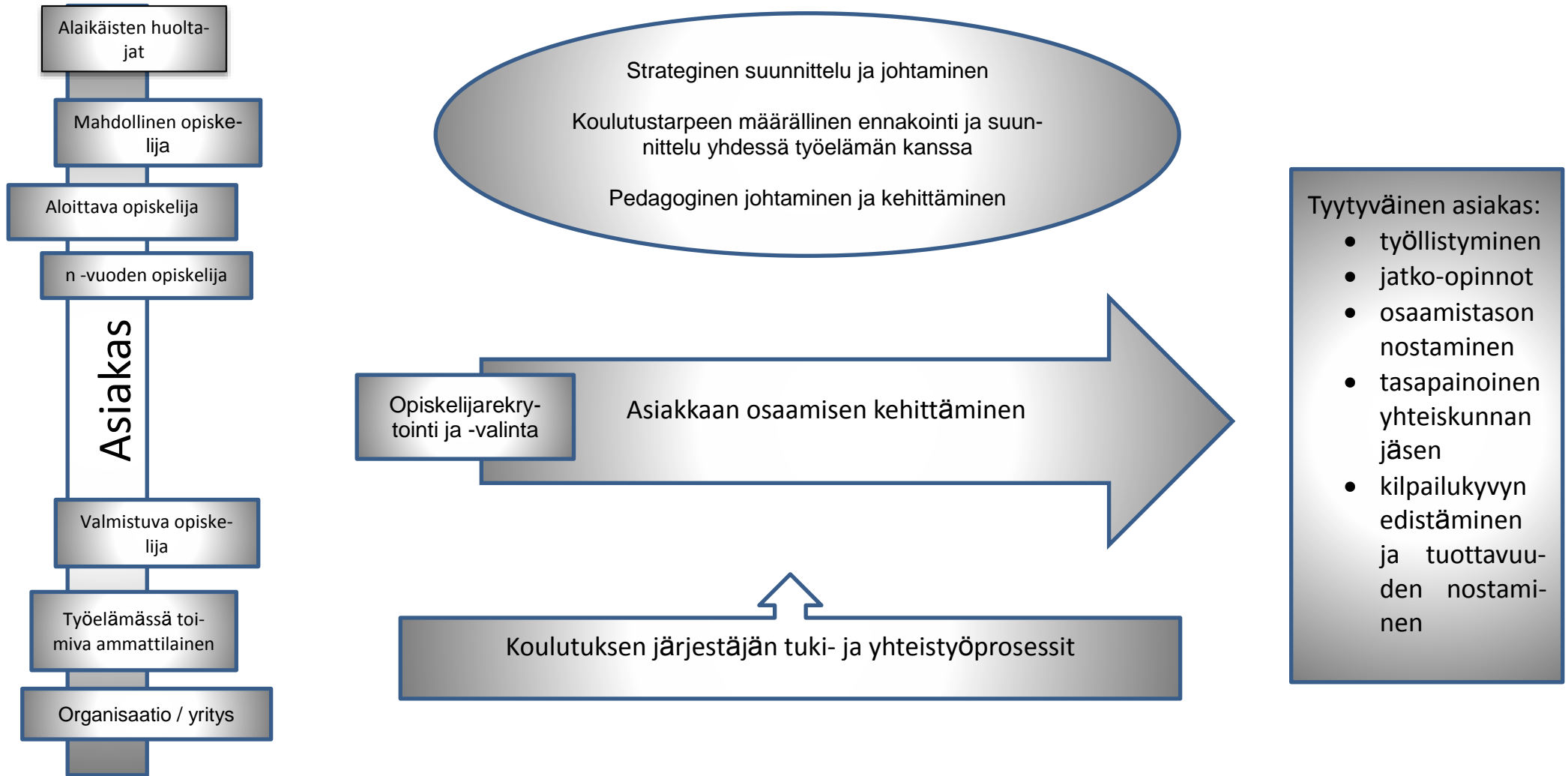
Turun ammatti-instituutti (TAI) Toiminnan arviointijärjestelmä

Toiminnanohjausryhmä 16.1.2018

1. Toimintajärjestelmän kuvaus

2. TAI:n prosessikartta

3. Laatuvaluut

Vastuuhenkilö tai vastuutaho	Vastuut
Palvelualuejohtaja	Strateginen sopimus: Laadinta ja raportointi sivton johtoryhmän ja palvelualueen kanssa Operatiivinen sopimus: Laadinta ja raportointi yhdessä palvelualueen kanssa Omistaa strategisen suunnittelun ja johtamisen prosessin Kokonaisvastuu laatutyöstä. Navigoinnit
Palvelualueen johtoryhmä, reformin ohjausryhmä	Toimintaohjeiden hyväksymisen YT-menettely (kun on tarpeen). Hyväksyy toiminnan arviointijärjestelmän (YT-menettely). Käsittelee ja antaa lausuntoja henkilöstö-, tila- ja taloussuunnitelmista sekä strategisesta ja operatiivisesta sopimuksesta ja päättää jatkotoimista. Käsittelee henkilöstöasioita ja -raportteja (kyselyt ja työhyvinvointiasiat sekä työsuojeluasiat) ja päättää jatkotoimista.
Toiminnanohjausryhmä	Hyväksyy toimintaohjeet (lisäksi johtoryhmä, jos tarvitaan YT-menettelyä). Hyväksyy lukuvuoden arviointien aikataulun ja mittarien tavoitteet Omistaa seuraavat prosessit: Koulutustarpeen määrällinen ennakointi ja suunnittelu yhteistyössä työelämän kanssa, Pedagoginen johtaminen ja kehittäminen, Asiakkaan osaamisen kehittäminen, Opiskelijarekrytointi ja –valinta, Henkilöstö ja muut koulutuksen toimijat, Kumppanuudet ja sidosryhmäyhteistyö Päättää koko palvelualueella koskevat kehittämissuunnitelmat (hankkeiden P2, jos ei ulkopuolista rahoitusta) Päättää koulutusten suuntaamisesta Johdon katselmukset
Lähijohtaja	Seuraa taloutta ja mittaritietoja sekä palautteita ja analysoi niitä ja raportoi niistä. Kehittää oman yksikkönsä toimintaa ja vastaa yksikkönsä pedagogisesta kehittämisestä, toiminnan laadusta, taloudesta ja toimintaohjeiden noudattamisesta. Toimeenpanee toiminnanohjausryhmän ja johtoryhmän päätökset esim. suoritettavista arvioinneista
Rehtori	Johtaa Tain yhteisiä tiimejä: ennakointi ja työelämäyhteistyö sekä pedagoginen kehittäminen ja oppimisen tukeminen. Koordinoi hanketoimintaa ja ennakointityötä sekä koulutustarjonnan kohdentamista.
Tain yhteiset tiimit	Vastaa oman vastualueensa toiminnan kehittämisestä ja laadun varmistamisesta mm. itsearviointien avulla.
Ohjaus ja valmentavakoulutus –yksikön lähijohtaja	Omistaa prosessin: Opiskelijahuolto, ohjaus ja tukipalvelut opiskelijalle sekä viestintä ja markkinointi.

Opetuksen tiimivastaava	Käsittelee arviointi-, palaute- ja tulostietoa tiimissään koulutuspäällikön ohjeiden mukaan. Huolehtii siitä, että tiimin opettajat tuntevat toimintaohjeet ja tuo tiimivastaavakokouksiin tiimin aloitteet.
Kehittämis- ja laatuasiantuntija	Valmisteleo asioita palvelualuejohtajan ja toiminnanohjausryhmän linjausten mukaan
Opettaja	Otaa palautetta omasta opetuksestaan vähintään kerran lukukaudessa (Wilma, aipal. opal ja Arvo). Osallistuu sisäiseen auditointiin pyydetäessä ja muuhun palautteen antamiseen. Osallistuu tiimin kautta toiminnan suunnitteluun ja toiminnan kehittämiseen.
Opiskelija / opiskelijakunta / opiskeluhyvinvointiryhmät	Opiskelija antaa palautetta ja osallistuu mm. sisäiseen auditointiin pyydetäessä. Ryhmäedustaja osallistuu opiskelijoiden kuulemistilaisuuksiin. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin mm. opiskelijakuntatoiminnan kautta, opiskelijaedustajien kautta mm. opiskeluhyvinvointiryhmissä, jne.
Neuvottelukunta	Käsittelee työelämäpalautteita. Antaa lausuntoja työelämäyhteistyön kehittämiseksi, koulutusten ennakoointiin, suuntaamiseen, suunnitteluun, sekä ajankohtaisiin koulutusta koskeviin asioihin, ym.
Opiskeluhyvinvointia tukeva henkilöstö	Omaan työnkuvaan liittyvien toimintaohjeiden ylläpito sekä tukitoiminnan kehittäminen ja hyvinvoinnin edistäminen arviointitiedon perusteella
Koulutalo kohtaiset Tyhy-ryhmät	Arvioi työhyvinvoinnin edistämistä. Kehittää työhyvinvoinnin edistämisen menettelytapoja itsearvioinneilla.
Liiketoiminta ja yhteiset palvelut	Palveluista vastaava esimies omistaa opetusta tukevan palvelu- ja tuotantotoiminnan prosessin. Tiimit: Omaan tehtäväkenttään liittyvien toimintaohjeiden ylläpito, palautteiden ja muiden laatuasioiden käsittely ja valmistelu sekä toiminnan kehittäminen
Oppisopimustoimisto, johtava koulutustarkastaja	Johtava koulutustarkastaja vastaa oppisopimustoiminnan laadun arvioinnista ja kehittämisestä.

4. Strateginen suunnittelu ja toiminnan ohjaus – strateginen ja operatiivinen sopimus

Turun kaupungin strateginen suunnittelu ja ohjaus perustuu sopimusohjausmalliin. Turulla on Kaupunkistrategia ja siihen liittyvät strategiset ohjelmat: Hyvinvointi ja aktiivisuus, Kilpailukyky ja kestävä kasvu sekä Henkilöstö voimavarana. Näistä johdetut kaupungin asettamat strategiset tavoitteet konkretisoituvat strategisessa sopimuksessa, joka laaditaan lautakunnan ja kaupunginhallituksen välillä. Operatiivinen sopimus laaditaan lautakunnan ja palvelualueen välille ja se täsmentää strategisen sopimuksen tavoitteet tarkemmalle tasolle ja toimii toimialan sisäisen johtamisen välineenä. Siinä myös asetetaan mittarit tavoitearvoineen, ja niillä seurataan em. tavoitteiden toteutumista.

Operatiivisen sopimuksen laadintaan osallistuu koko henkilöstö tiimitoiminnan kautta. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin mm. opiskelijakuntatoiminnan kautta, opiskelijaedustajien kautta mm. opiskeluhyvinvointiryhmissä, jne.

Strateginen sopimus ja operatiivinen sopimus raportoidaan Turun kaupungin vuosijohtamisen aikataulussa. Operatiivinen sopimus raportoidaan kaksi kertaa vuodessa.

5. TAln prosessien arviointi

Alla on koottu yhteen prosessinäkökulmasta katsottuna TAln toiminnan arviointi. Prosesseilla on tavoitteet, omistajat ja niiden tehokkuutta, taloudellisuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan. **Prosessin omistaja vastaa** prosessin kehittämisestä saadun arviointi-, palaute- ja tulostiedon perusteella.

Ydinprosessi	Omistaja	Arviointimenetelmät	Aikataulu
Johtaminen ja strateginen suunnittelu	Palvelualuejohtaja	Kunta10 Johdon katselmus Navigointi Mittarit Markkinoinnin ja viestinnän itsearviointi	joka toinen vuosi 2 kertaa vuodessa 1 kertaa vuodessa Koko ajan
Koulutustarpeen määrällinen ennakointi ja suunnittelu yhteistyössä työelämän kanssa	Toiminnanohjausryhmä	Johdon katselmus Mittarit	2 kertaa vuodessa Koko ajan
Pedagoginen johtaminen ja kehittäminen	Toiminnanohjausryhmä	Peda-ryhmän Itsearviointi Palautteet Mittarit, Arvo-kysely	1 -2 kertaa vuodessa Koko ajan koko ajan
Asiakkaan osaamisen kehittäminen	Toiminnanohjausryhmä	Kyselyt Kuulemiset Sisäinen auditointi Mittarit ja palautteet	Kyselykohtaiset aikataulut 2 kertaa vuodessa 1 kertaa vuodessa Koko ajan
Opiskelijarekrytointi ja -valinta	Toiminnanohjausryhmä	Peda-ryhmän Itsearviointi jatkuvasta hausta Palautteet Mittarit	1-2 kertaa vuodessa Koko ajan Koko ajan

Tukiprosessi	Omistaja	Arviointimenetelmät	Aikataulu
Henkilöstö ja muut koulutuksen toimijat (esim. työpaikkaohjaajat)	Toiminnanohjausryhmä	Kunta10 Tyhy-ryhmien pj:ien Itsearviointi Johdon katselmus Työelämäpalautteet Kehityskeskustelut Henkilöstötulokset/mittarit Kurrereportit (mm. ylituntikatto)	joka toinen vuosi 1 -2 kertaa vuodessa koko ajan 1 kertaa vuodessa Koko ajan Koko ajan

Opiskelijahuolto, ohjaus ja tukipalvelut opiskelijalle	Ohjaus ja valmentava koulutus- yksikön esimies	Kyselyt OH ohryn Itsearviointi Opo-tiimin itsearviointi	Kyselykohtaiset aikataulut 1 -2 kertaa vuodessa 1 -2 kertaa vuodessa
Kumppanuudet ja sidosryhmäyhteistyö	Toiminnanohjausryhmä	Johdon katselmus Neuvottelukunta- ja verkostopalaverit	2 kertaa vuodessa
Liiketoiminta ja yhteiset palvelut	Liiketoiminta ja yhteiset palvelut - yksikön esimies	Palautteet Talouden seuranta (liikevaihto) Käyttöasteet	Koko ajan

5.1. TAln sisäiset auditoinnit

Tutkintoon johtavan koulutuksen sekä valmentavan koulutuksen järjestäminen arvioidaan sisäisillä auditoinneilla, joissa arvioinnin kohteet on lueteltu alla. Sisäisen auditoinnin avulla varmistetaan, että toiminta on TAln ohjeiden ja sopimusten mukaista. Lisäksi sisäisiin auditointeihin liittyvissä haastatteluissa auditointi arvioivat toimintaa myös kehittämisen näkökulmasta käyttäen apuna esim. vertaisarvioinnin kriteeristöä.

Arvioinnin kohteet:	Tutkintoon johtava koulutus	Valmentava koulutus
Suunnittelu (1. vuosi)	Järjestämisedellytysten varmistaminen ja ennakointi Strategiset tavoitteet ja asiakkaiden tarpeet suunnittelussa Henkilöstön, asiakkaiden ja sidosryhmien osallistuminen Suunnitteluprosessin dokumentointi Koulutuksen järjestäminen ja resurssien käyttö Normit ja säädökset Asiakkaiden tarpeiden huomioon ottaminen Koulutuksen järjestäjän strategiset linjaukset ja pedagogiset toimintaperiaatteet	Järjestämisedellytysten varmistaminen Strategiset tavoitteet ja asiakkaiden tarpeet suunnittelussa Henkilöstön ja kumppanien osallistuminen Koulutuksen järjestäminen ja resurssien käyttö Normit ja säädökset Asiakkaidentarpeiden huomioon ottaminen toteutuksessa Koulutuksen järjestäjän strategiset linjaukset ja pedagogiset toimintaperiaatteet
Hakeutuminen, opiskelijavalinta ja henkilökohtaistaminen sekä oppimisympäristöt (2. vuosi)	Hakeutuminen Suoritettavan tutkinnon tai koulutuksen valinta Henkilökohtaistaminen Henkilökohtaistamisprosessin dokumentointi HOKS Pedagogiset ratkaisut Opiskelijavalmiudet, erityinen tuki, mukauttaminen ja osaamistavoitteista poikkeaminen Oppimisympäristöt	Hakeutuminen Henkilökohtaistaminen HOKS Pedagogiset ratkaisut Opiskelijavalmiudet, erityinen tuki, mukauttaminen osaamistavoitteista poikkeaminen Oppimisympäristöt
Työpaikalla tapahtuva koulutus ja osaamisen arviointi sekä seuranta ja arviointi	Työpaikalla tapahtuva koulutus Koulutussopimus Oppisopimuskoulutus Osaamisen osoittaminen Yhteistyö	Työpaikalla tapahtuva koulutus Yhteistyö Osaamisen arviointi Seuranta ja arviointi Parantaminen

(3. vuosi)	Osaamisen arviointi Seuranta ja arviointi, parantaminen	
------------	--	--

5.2. Johdon katselmusten ja navigoinnin teemat ja arviointitoiminnan vuosikello

Johdon katselmukset:

touko- kesäkuu	loka - marraskuu
Edellisen johdon katselmuksen muistion läpikäynti ja sovittujen toimenpiteiden toteutumisen varmistaminen	Edellisen johdon katselmuksen muistion läpikäynti ja sovittujen toimenpiteiden toteutumisen varmistaminen
Toimintaedellytysten arviointi/varmistaminen sekä strategiaprosessi, menettelytapojen arviointi	Tiedon hallinta ja tiedolla johtaminen
Arvojen jalkauttamisen menettelytapojen arviointi	Koulutustarpeen määrällinen ennakointi ja suunnittelu, menettelytapojen arviointi
Strategian käytäntöön vieminen ja henkilöstön osallistaminen sekä opiskelijoiden osallistaminen, menettelytapojen arviointi	Turvallisuusjohtaminen, menettelytapojen arviointi Tapaturmatilastot, läheltä piti tilastot
Kumppanuudet ja sidosryhmäyhteistyö, menettelytapojen arviointi	Kestävä kehitys Sosiaalinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen kestävä kehitys
Osaamisen johtamisen menettelytapojen arviointi, arviointiosaamisen varmistaminen (työpaikkaohjaajat) menettelytapojen arviointi	Toimintajärjestelmä

Johdon katselmukseen suorittaa toiminnanohjausryhmä, joka kuulee tarvittavia asiantuntijoita.

Navigointi:

- Yksikön toiminnan tuloksellisuus ja taloudellisuus
- Sovittujen kehittämistoimien toteutumisen seuranta ja niiden vaikuttavuus

Navigointikeskustelu on tavallaan palvelualuejohtajan ja koulutuspäällikön tai lähijohtajan välinen tavoite- ja tulosneuvottelu, mutta se sisältää myös muita teemoja. Navigointikeskustelut pidetään vuosittain huhtikuussa – kesäkuussa. Navigointiin valmistaudutaan ennakkotehtävän avulla. Keskusteluissa ovat palvelualuejohtajan ja lähijohtajan lisäksi mukana rehtori(t) ja sihteerinä toimii laatukoordinaattori. Navigointikeskustelusta laaditaan muistio, joka jaetaan ko. lähijohtajalle, rehtorille ja palvelualuejohtajalle. Kaikista navigoinneista laaditaan yksi yhteinen yhteenveto, joka viedään johtoryhmään.

5.3. Itsearviointit

Itsearvioinnin suorittaja	Arvioinnin kohteet
Tiedotus ja markkinointiryhmä	Alueellinen ja yhteiskunnallinen näkökulma: Miten me viestimme itsestämme talous-alueella, imago. Miten ammatillinen koulutusasemoituu koko maassa? Sisäinen ja ulkoinen tiedotus Markkinointi Toiminnasta ja tuloksista viestiminen
Pedaryhmä	Pedagogisen toiminnan tila: opetuksen toteutustavat, yhteisöllisyys, opiskelijoiden ryhmäyttäminen, työpaikalla tapahtuva oppimisen arviointi, oppisopimusten ja koulutussopimusten määrälliset mittarit Jatkuvan haun menettelytapojen arviointi
TYHY ryhmien puheenjohtajat	Työhyvinvoinnin edistämisen menettelytapojen arviointi
Opiskelijahuollon ohjausryhmä (OH ohry)	Tukipalvelut: saatavuus, saavutettavuus ja laatu Asiakastyytyväisyys kouluterveyskyselyssä ja kuulemisissa
Opinto-ohjaajien tiimi	Opinto-ohjaus: saatavuus, saavutettavuus ja laatu Asiakastyytyväisyys kouluterveyskyselyssä ja kuulemisissa

Arviointitoiminnan vuosikello (keltaisella koulutuspäällikön vastuulla olevat tehtävät)									
Elokuu-syyskuu		Lokakuu	Marraskuu - Joulukuu		Tammikuu-Helmikuu		Maaliskuu-huhtikuu		Toukokuu -kesäkuu
Toiminnanohjausryhmässä tavoitearvojen asettaminen mittareille sekä arviointien aikataulusta sopiminen	Operatiivisen sopimuksen osavuosi-katsaus	Varmistetaan, että tiimikouksissa on käsitelty tulevan vuoden operatiivinen sopimus sekä osavuosi-katsaus	Operatiivisen sopimuksen lopullinen versio valmistuu		Operatiivisen sopimuksen raportointi	Varmistetaan, että tiimikouksissa on käsitelty operatiivisen sopimuksen raportti			Navigointi
Hanketoiminnan katsaus		Ryhmäedustajan kuulemiset tai Wilma-kysely	Johdon katselmus, toiminnanohjausryhmä		Hanketoiminnan katsaus		Ryhmäedustajan kuulemiset tai Wilma kysely		Johdon katselmus, toiminnanohjausryhmä
Tiedotus ja markkinointiryhmän itsearviointi ja toimintasuunnitelma	Yhteistyökokous Taika ry:n hallituksen kanssa		Varmistetaan, että sisäisen auditoinnin poikkeamat on korjattu	Yhteistyökokous Taika ry:n hallituksen kanssa		Yhteistyökokous Taika ry:n hallituksen kanssa	Sisäinen auditointi	Yhteistyökokous Taika ry:n hallituksen kanssa	Kurreraportti, työnjaon tarkastelu
Pedaryhmä arvioi pedagogisen toiminnan tilaa → toimintasuunnitelma	OH ohry:n itsearviointi	Opinto-ohjauksen itsearviointi → kehittämiskohteet				Pedaryhmä arvioi pedagogisen toiminnan tilaa			OH ohry:n itsearviointi
Koulutalokohtaisten TYHY-ryhmien toimintasuunnitelma	Opiskeluhyvinvointiryhmien toimintasuunnitelma							Koulutalokohtaisten TYHY-ryhmien pj:t itsearviointi	
	Työllistyminen ja jatko-opinnot - tilastokeskuksen mukaan		Kouluterveyskyselyn tulokset tulevat	Kehityskeskustelun käynti (%)	Henkilöstön koulutuspäivät edelliseltä vuodelta	Kunta10, KuntaQ tulokset tulevat	Työpaikkaohjaajakoulutukset (määrä)	Ensisijaiset hakijat-tilasto	
	Muodollisesti pätevän henkilöstön osuus koko henkilöstöstä						Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyn tulokset tulevat		
Tulosmittarit, täyttöaste, Tietovaraston mittarit									
Tyytyväisyyskyselyt, palaute paikalla									

6. Muu arviointitoiminta

TAI osallistuu mm: Karvin (Kansallinen koulutuksen arviointikeskus) arviointeihin sekä vertaisarviointeihin muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.

7. Seuranta- arviointi-, palaute- ja tulostiedon dokumentointi (toimintaohjeet ovat TAI:n sivuilla ja dotkussa)

Strateginen ja operatiivinen sopimus ovat Dotkun vuosijohtamisen työtilassa

Tietovarastosta löytyvät sinne määritellyt mittarit ja kyselyt (työssäoppimisen kysely, yhdenvertaisuus ja tasa-arvokysely)

Dotkun mittaritietopankista löytyvät muut tilastot (tilastokeskuksen työllistyminen, ensisijaiset hakijat, muodollisesti pätevän henkilöstön osuus, kehityskeskustelujen käynti %, henkilöstön koulutuspäivien määrä, toteutuneet työpaikka-ohjaajakoulutukset, Koulutettujen työpaikkaohjaajien osuus työpaikkaohjaajista, jne.)

Itsearviointit ja toimintasuunnitelmat: työryhmien ja tiimien dotkun työtilat

Johdon katselmukset: Dotku

Navigoinnit: Dotkussa (ei julkinen), navigointien yhteenveto Dotkussa (julkinen)

Ryhmäedustajien kuulemiset:

Kunta10 portaali

Sisäisten auditointien raportit Dotkun työtilassa

Kouluterveyskysely THL:n portaalissa

Kurre raportit dotkussa

8. Arviointi- seuranta- ja tulostiedon viestintä

Tiimivastaavakokousten vuosikello ja käsiteltävät asiat teemoittain on kuvattu alla. Ajankohtaisissa asioissa voidaan myös jalkauttaa uusia toimintamalleja yms.

Elokuu *	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu *	Huhtikuu	Toukokuu *
Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat	Ajankohtaiset asiat
Operatiivisen sopimuksen valmistelu	Viestinnän ja markkinoinnin asiat	Pedagogisen kehittämisen tiimin asiat	Käynnissä olevat hankkeet saavat esittää tärkeimpiä tuloksiaan / meneillään olevaa hanketoimintaa	Toiminnan arvioinnin tulokset syksyn osalta, tietovarastokatsaus	(Uuden) Operatiivisen sopimuksen jalkauttaminen	Seuraavan lukuvuoden työnjaon suunnittelu	Yhteisvalinnan aloituspaikkaesitysten valmistelu	Työelämäyhteistyön ja sidosryhmäyhteistyön teema – miten toimitaan ja mitä kehitetään ensi lukuvuonna? Työelämäyhteistyön tulokset.	Vedetään yhteen kulunut lukuvuosi, tulokset, tietovarastokatsaus
Tulevan lukuvuoden toiminnan arvioinnit aikatauluihin	Kilpailutoiminnan asiat				Pedagogisen kehittämisen tiimin asiat		Talousraportti ja operatiivisen sopimuksen toteuma edellisestä vuodelta		Sovitaan uuden lukuvuoden aloituksen menettelyt (päivämäärät, ryhmäytämiset, perehdytykset, jne.)
Yhteisten palveluiden asiat							Yhteisten palveluiden asiat		Yhteisten palveluiden asiat

*) myös yhteisten palveluiden tiimivastaavat mukana (esim. kokouksen aluksi heitä koskevissa asioissa)

9. Parantaminen

Tieto muuttuu tietämykseksi

Monipuolisen arviointitoiminnan avulla kerätään paljon dataa, joka muuttuu tietämykseksi, jota käytetään apuna strategisia ja operatiivisia tavoitteita asetettaessa, kehittämistoimien suunnittelussa sekä hankesuunnittelussa.

Poikkeamien korjaaminen ja kehittämistoimien seuranta

Sisäisissä auditoinneissa, opiskelijoiden kuulemisissa, itsearvioinneissa sekä johdon katselmuksissa esiin nousseet poikkeamat ja kehittämiskohteet kirjataan muistioon ja seuraavalla kerralla varmistetaan poikkeaminen ja kehittämistoimien hoitaminen kuntoon.

Navigoinnit

Navigointikeskusteluissa yhtenä teemana on kyselyiden ja muun arviointitoiminnan perusteella koulutusyksikössä tehdyt toimet. Näin varmistetaan, että arviointitoiminta johtaa parantamistoiimiin.

Palautteet

Palaute otetaan vastaan ja kuullaan asiasta henkilöä, jota asia koskee. Sen jälkeen tarvittaessa järjestetään yhteinen keskustelu asian ratkaisemiseksi palautteen antajan, palautteen kohteen ja lähijohtajan kanssa. Seuranta on tärkeää.

Esim. toimintatapoihin liittyviä palautteita käsitellään yhdessä yksikön/tiimin kanssa ja etsitään ratkaisuvaihtoehtoja. Sovitaan uusista toimintatavoista ja seurataan niiden käyttöönottoa. Koko TAlta koskevat uudet toimintatavat hyväksytään toiminnanohjausryhmässä.

10. Yksityiskohtainen prosessien arvioinnin kuvaus

Ydinprosessi	Arvioinnin kohde	Käytettävät arviointimenetelmät ja/tai mitattava asia	Mittari	Aikataulu	Kuka tekee johtopäätöksiä → päätää

					toimenpiteistä	
<p>Johtaminen ja strateginen suunnittelu</p> <p>Tavoitteet: Turun paremman johtamisen periaatteet: annamme selkeän suunnan ja tavoitteet, toimimme kaupungin edun mukaan, luotamme organisaation osaamiseen, teemme yhteistyötä yli rajojen, arvostamme toisiamme.</p> <p>Asukas- ja asiakaslähtöisyys: Arvostamme asukkaitamme ja asiakkaitamme. Tarjoamme laadukkaita ja helposti saatavia palveluja hyvällä asenteella. Kehitämme kaupungin palveluita ammattitaitoisesti yhdessä asukkaittemme, asiakkaittemme ja kumppaniemme kanssa.</p> <p>Vastuullisuus ja suvaitsevaisuus: Toimimme kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti kaikessa toiminnassamme ja kannamme vastuamme viihtyisästä ja turvallisesta elinympäristöstä sekä tulevista turkulaisista. Teemme päätöksiä perustuen parhaaseen käytössä olevaan tietoon ja päätöksentekomme on johdonmukaista ja läpinäkyvää. Edistämme erilaisuuden hyväksymistä, yhteisöllisyyttä ja yhdenvertaisuutta koko kaupungissa.</p> <p>Uudistuminen ja yhteistyö: Uudistamme toimintaamme aktiivisesti ja arvostamme osaamista. Haluamme olla uutta luovia rohkeita edelläkävijöitä.</p>	Johtaminen kokonaisuutena	Kunta10, KuntaQ	Johtamisen osion kokonaisarvo	Vuosittain	Esimies toiminnanohjausryhmä	
		Esimiesbarometri	Konsernihallinto määrittää	Vuosittain	Konsernihallinto	
	Toimintaedellytysten arviointi/varmistaminen sekä strategiaprosessi	Kaupungin menettelytavat strategiatyön laadun varmistamiseen (esim. sisäinen tarkastus)	Konsernihallinto määrittää	Vuosittain	Toiminnanohjausryhmä	
		Johdon katselmus	Kirjataan muistioon vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan toimenpiteet			
	Toiminnan tuloksellisuus Resurssien suuntaaminen	Navigoinnit	Kirjataan muistioon vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan toimenpiteet	Vuosittain	touko-kesäkuu	Esimies
		Tulosmittarit	Nuorten koulutuksen läpäisy Negatiivinen keskeyttäminen Opiskelijavuodet Talousraportti Henkilöstötulokset Sijoittumistilasto	jatkuvasti	Toiminnanohjausryhmä, esimies	
Turvallisuusjohtaminen	Johdon katselmus: Turvallisuusjohtamisen menettelytapojen arviointi	Kirjataan muistioon vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan toimenpiteet	Vuosittain	Toiminnanohjausryhmä		
	tapaturmatilastot, läheltä piti tilastot					
	vaarat haitat -kysely					

<p>jöitä. Teemme yhteistyötä kaikilla ta- soilla. Yhteistyömme perustuu arvos- tukseen, avoimuuteen ja luottamuk- seen. Haluamme menestyä yhdessä.</p> <p>Omistaja: palvelualuejohtaja</p>	Kestävä kehitys osana laa- dunhallintajärjestelmää	Johdon katselmus Vastuullisuus, kestävä kehitys, ennakoiva toiminta, menettely- tapojen arviointi johdon katsel- muksessa	Kirjataan muistioon vah- vuudet ja kehittämiskoh- teet ja sovitaan toimenpi- teet sosiaalinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen kes- tävä kehitys	Vuosittain	Toimin- nanoh- jausryhmä
	Arvot	Tiimivastaavat antavat palaut- teet arvojen jalkautumisesta käytäntöön Johdon katselmus	Kirjataan muistioon vah- vuudet ja kehittämiskoh- teet ja sovitaan toimenpi- teet	Vuosittain	Toimin- nanoh- jausryhmä
	Tiedon hallinta ja tiedolla joh- taminen	Johdon katselmus	Kirjataan muistioon vah- vuudet ja kehittämiskoh- teet ja sovitaan toimenpi- teet	Primusko- kouksissa	Primustyö- ryhmä
	Tietoturva	Kaupungin suorittama tietotur- van arviointi ja parantaminen			Konserni- hallinto
	Täyttöasteen ennakointi → resurssien tehokas käyttö ← HOKS	Täyttöaste Opiskelijavuodet Osaamisen tunnustamisen vai- kutuksen ennakointi koulutuk- sen toteuttamiseen	Reaaliaikainen opiskelija- määrä Reaaliaikainen opiskelija- vuosilaskenta	Reaa- liajassa	Toimin- nanoh- jaus- ryhmä, esimies
	Strategian käytäntöön viemi- nen ja henkilöstön osallista- minen sekä opiskelijoiden osallistaminen	Tiimivastaavakokoukset, tiimi- kokoukset Johdon katselmus: opiskelijo- iden osallisuus toiminnan suun- nittelussa ja kehittämisessä	Kokousten määrä ja var- mistetaan, että operatiivi- nen sopimus on käsitelty Johdon katselmus: Kirja- taan muistioon vahvuudet ja kehittämiskohteet ja so- vitaan toimenpiteet	Vuosittain	Esimies Toimin- nanoh- jausryhmä
	Viestintä, alueellinen ja yh- teiskunnallinen näkökulma	Tiedotus ja markkinointiryh- män itsearviointi			Tiedotus ja markki- nointiryh- män

Ydinprosessi	Arvioinnin kohde	Käytettävät arviointimenetelmät ja/tai mitattava asia	Mittari	Aikataulu	Kuka tekee johtopäätöksiä → päättää toimenpiteistä
Koulutustarpeen määrällinen ennakointi ja suunnittelu yhteistyössä työelämän kanssa Tavoitteena on vastata alueen työelämän tarpeisiin kouluttamalla osaaavaa henkilöstöä ja suunnata aloituspaikat asiakaslähtöisesti Omistaja: Toiminnanohjausryhmä	Koulutustarjonta	Ensisijaiset hakijat / aloituspaikat yhteishaussa	Tavoite: Suhdeluku >1	Vuosittain	Toiminnanohjausryhmä
	Työllistyminen ja jatko-opinnot	Työllistyminen ja jatko-opinnot	Tavoite: Yli valtakunnallisen keskiarvon	Vuosittain	Toiminnanohjausryhmä
	Järjestämislupa → vastaako työelämän tarpeisiin Koulutusten suuntaaminen työelämän, yhteiskunnan ja opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti	Johdon katselmus: Menettelytapojen arviointi	Kirjataan muistioon vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan toimenpiteet	Vuosittain	Työelämäyhteistyö ja ennakointiryhmä
Ydinprosessi	Arvioinnin kohde	Käytettävät arviointimenetelmät ja/tai mitattava asia	Mittari	Aikataulu	Kuka tekee johtopäätöksiä → päättää toimenpiteistä
Pedagoginen johtaminen ja kehittäminen Tavoitteena on asiakaslähtöisesti tarjota yksilöllisiä opintopolkuja opiskelijoille ja pedagogisen johtamisen ja kehittämisen avulla mahdollistaa erilaisille oppijoille heidän tavoitteidensa saavuttaminen Omistaja: Toiminnanohjausryhmä	Hanketoiminnan strategiayhteys Hanketoiminnan menettelytapojen arviointi	Hanketoiminnan laajuus ja vaikuttavuus Pedaryhmän itsearviointi: Pedaryhmä arvioi pedagogisen osaamisen ja – toiminnan tilaa Pedagogisen palautteen käsittely, jalostaminen jatkotoimiksi	Hankkeiden määrä Hankerahoituksen määrä Pedagogisen kehittämisen toimenpidesuunnitelma	vuosittain	Pedaryhmä yhteistyössä toiminnanohjausryhmän kanssa

		ja niiden tulosten mittaaminen: läpäisy sijoittuminen ja neg. keskeyttäminen			
		Tehot, Varput eli pedagogiset puuttumiset			
		Arvo-kysely			
Ydinprosessi	Arvioinnin kohde	Käytettävät arviointimenet- lyt ja/tai mitattava asia	Mittari	Aikataulu	Kuka te- kee johto- päätök- siä→ päättää toimenpi- teistä
Asiakkaan osaamisen kehittämi- nen Tavoite: Vastata asiakkaan tarpeisiin joustavasti, oikea aikaisesti ja tarjota laadukkaita palveluita Tavoitteena on tyytyväinen asiakas. Omistaja: toiminnanohjausryhmä)	Tutkintoon johtavan koulu- tuksen järjestäminen	Sisäiset auditoinnit (kuvataan luvussa 5.1) Osiot: 1. Suunnittelu 2. Hakeutuminen, opiske- lijavalinta ja henkilökoh- taistaminen sekä oppi- misympäristöt 3. Työpaikalla tapahtuva koulutus ja osaamisen arviointi sekä seuranta ja arviointi	Sisäisen auditoinnin ra- portti: poikkeamat, vah- vuudet ja kehittämiskoh- teet Varmistetaan, että edelli- sen sisäisen auditoinnin poikkeamat on korjattu	Vuosittain (yksi kol- mesta osi- osta)	Esimies, toiminnan- ohjaus- ryhmä
		Opiskelijatyytyväisyyden kar- toittaminen: Aipal, Opal, ryh- mänedustajien kuulemiset, Wilma kyselyt, Työssäoppimi- sen kysely. Oppisopimuskoulu- tuksen kyselyt ja palautteet	Tyytyväisyyden taso eri kysymyksissä	Koko ajan	Esimies
		Työpaikalla tapahtuvan oppi- misen laatu: työssäoppimisen kysely	Tyytyväisyyden taso eri kysymyksissä	Koko ajan	Esimies

		Tietovaraston mittarit, Arvokyselyn mittarit	HOKSien laadinnan varmistus sekä myös laadullinen arviointi (pedaryhmä) Suoritukset Negatiivinen keskeyttäminen Poissaolot opiskelua kohti		Esimies
	Valmentavan koulutuksen järjestäminen, ml. vankila opetus	Sisäiset auditoinnit (kuvataan luvussa 5.1) Osiot: 1. Suunnittelu 2. Hakeutuminen, opiskelijavalinta ja henkilökohtaistaminen sekä oppimisympäristöt 3. Työpaikalla tapahtuva koulutus ja osaamisen arviointi sekä seuranta ja arviointi	Sisäisen auditoinnin raportti: poikkeamat, vahvuudet ja kehittämiskohteet Varmistetaan, että edellisen sisäisen auditoinnin poikkeamat on korjattu	Vuosittain (yksi kolmesta osiosta)	Esimies, toiminnanohjausryhmä
		Opiskelijatyytyväisyyden kartoittaminen: ryhmäedustajien kuulemiset, Wilma kyselyt	Tyytyväisyyden taso eri kysymyksissä		Esimies
		Tietovaraston mittarit	HOKSien laadinnan varmistus sekä myös laadullinen varmistus Negatiivinen keskeyttäminen Poissaolot opiskelua kohti		Esimies
	ALPE = Aikuisten perusopetuksen alkuvaihe AIPE = Aikuisten perusopetuksen päättövaihe Yleiset kielitutkinnot	Palautteet: asiakkaan tarpeiden huomioiminen, toteutuksen arviointi ja arviointitoiminnan arviointi ja kehittäminen	Jatko-opintoihin siirtyminen		Esimies

	Työpaikkaohjaajat OPH, opetustoimen täydennyskoulutus Muut mahdolliset koulutusaloille kuulumattomat koulutukset				
Ydinprosessi	Arvioinnin kohde	Käytettävät arviointimenetelyt ja/tai mitattava asia	Mittari	Aikataulu	Kuka tekee johtopäätöksiä→ päättää toimenpiteistä
Opiskelijarekrytointi ja -valinta Tavoite opiskelijaksi hakeutuvat ohjataan itselleen sopivaan koulutukseen, opiskelijoille on mahdollista hakeutua jatkuvan haun kautta sekä yhteisvalinnankautta, opiskelijapaikat ovat täynnä Omistaja Toiminnanohjausryhmä		Opiskelijapalautteet Pedaryhmän itsearviointi: Jatkuvan haun toiminnan arviointi Opiskelijavuodet			

Tukiprosessi	Arvioinnin kohde	Käytettävät arviointimenetelyt tai mitattava asia	Mittari tai mittarin tavoitearvo	Milloin?	Kuka tekee johtopäätöksiä→ päättää toimenpiteistä
Henkilöstö ja muut koulutuksen toimijat	Henkilöstösuunnittelu	Opettajan työmäärän jakautuminen tasaisesti lukuvuodelle ja työmäärän kohtuullisuus, kurre raportit	Ylituntikatto ei ylity	Vuosittain	Esimies

<p>Tavoite: Strategisen ohjelmaan "Henkilöstö voimavarana" kirjatut tavoitteet jakautuvat kolmeen painopistealueeseen:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia •Aktiivinen osaamisen ennakointi •Turku on vetovoimainen työnantaja <p>Omistaja: toiminnanohjausryhmä</p>	Henkilöstön sitoutuminen tavoitteisiin	Kunta10	Kunta10 mittari: halu jatkaa nykyisessä työssä	Joka toinen vuosi	Esimies, johtoryhmä
	Osaamisen johtaminen	Kunta10 Henkilöstötulokset Johdon katselmus	Kehityskeskustelujen käynti (%) Muodollisesti pätevän henkilöstön osuus koko henkilöstöstä Henkilöstön koulutuspäivät Osaamisen johtamisen menettelytapojen arviointi, johdon katselmus	Vuosittain	Esimies, johtoryhmä
	Arviointiosaamisen varmistaminen (ml. työpaikkaohjaajat)	Mittaritiedot Työelämäpalautteet Johdon katselmus	Toteutuneet työpaikkaohjaaja koulutukset Koulutettujen työpaikkaohjaajien osuus työpaikkaohjaajista Kirjataan muistioon	Vuosittain	Esimies, johtoryhmä
	Työhyvinvointi	Kunta10 Koulutalokohtaisten tyhyryhmien edustajien itsearviointi	Kunta10: Työyhteisömittarin arvo Itsearviointi kirjataan muistioon	Joka toinen vuosi Vuosittain	Esimies, johtoryhmä, tyhyryhmät
<p>Opiskelijahuolto, ohjaus ja tukipalvelut opiskelijalle esim. opiskelijahuoltopalvelut, ohjauspalvelut, opiskelijahallinto, erityisen tuen palvelut</p> <p>Tavoite: Tavoitteena on tukea opiskelijaa hänen omien tarpeiden edellyttämällä tavalla.</p>	Laadunhallintamenettelyt kokonaisuutena Riittävyys Henkilökohtaisten palveluiden riittävyyden varmistus Hyvinvoinnin edistäminen ja ennaltaehkäisevä toiminta Varhainen puuttuminen Oppimisympäristöjen turvallisuus	Kouluterveyskysely Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely Oh ohryn itsearviointi: Tukipalveluiden laadun seuranta, arviointi ja varmistaminen: saataavuus, saavutettavuus ja laatu	Kirjataan muistioon vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan toimenpiteet	Joka toinen vuosi Vuosittain	Esimies, johtoryhmä, tukitiimi

<p>Omistaja: Ohjaus ja valmennus koulutusyksikön esimies</p>		<p>Opotiimin Itsearviointi: Opintojen ohjauksen laadun seuranta, arviointi ja varmistaminen: saatavuus, saavutettavuus ja laatu</p>	<p>Kirjataan muistioon vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan toimenpiteet</p>		
<p>Kumppanuudet ja sidosryhmäyhteistyö</p> <p>Tavoite: TAln tavoitteena on tehdä kiinteää yhteistyötä sidosryhmien kanssa ja hoitaa yhteiskunnallinen vastuunsa monipuolisen koulutuksen järjestäjänä. Tavoitteena on, että työelämän kanssa saadaan aikaan aitoja kumppanuuksia, joissa yhteistyön kautta kehitetään molempien osapuolten toimintaa. Tavoitteena on henkilöstön ja organisaation kehittyminen niin yrityksissä kuin oppilaitoksessa-kin.</p> <p>Omistaja: toiminnanohjausryhmä</p>	<p>Kumppanuus-, verkosto- ja sidosryhmäyhteistyön menettelytavat (ml. mukanaolo laadunvarmistamisessa) ja parantaminen</p> <p>Menettelytavat toimintojen alueellisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistämiseksi ja menettelytapojen parantaminen</p> <p>Hanketoiminta</p>	<p>Johdon katselmus: Menettelytapojen arviointi</p> <p>Neuvottelukuntien kokoukset</p> <p>Verkostopalaveriisiin osallistuminen</p>	<p>Kirjataan muistioon vahvuudet ja kehittämiskohteet ja sovitaan toimenpiteet</p>		<p>Johtoryhmä</p>
<p>Liiketoiminta ja yhteiset palvelut</p> <p>Tavoite: Tukea opetustoimintaa ja tarjota työelämälähtöisiä oppimisympäristöjä myös oppilaitoksessa</p> <p>Omistaja: Liiketoiminta ja yhteiset palvelut yksikön lähijohtaja</p>		<p>Talousmittarit Käyttöasteet Palautteet</p>			

Toimintajärjestelmän arvioinnin menettelyt	Ydinprosessien laadunhallinnan menettelytapojen arviointi Prosessien parantaminen Laatuviestinnän arviointi Laatuviestinnän arviointi Laadunhallintajärjestelmän kehittäminen	Itsearviointi Johdon katselmus		Karvin aikataulun mukaan, seuraavan kerran v. 2019.	
---	---	-----------------------------------	--	---	--

Toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä Hyväksytty 16.1.2018

Tavoite	Opiskelijan osaaminen arvioidaan tutkinnon osittain tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten/osaamistavoitteiden mukaisesti. Opiskelija saa todistuksen tutkinnon/tutkinnon osien suorittamisesta.			
Menettely	Opiskelija	Näytöstä vastaava opettaja	Työpaikan arvioija	Opintosihteeri
Yksilöllisen näyttösuunnitelman laatiminen	Suunnittelee yhdessä työpaikan edustajan ja opettajan kanssa näytönsä ja kirjaa yksilöllisen näyttösuunnitelmansa tutkintokohtaiseen näyttösuunnitelmaan tutkinnon osittain.	Ohjaa opiskelijaa yksilöllisen näyttösuunnitelman laatimisessa yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa.		
Arvioijien perehdyttäminen		Perehdyttää arvioijat arviointitehtävään. Perehdytyksessä käytetään Turun ammatti-instituutin yhteisiä perehdytysmateriaaleja, tutkintokohtaisia näyttösuunnitelmia ja opiskelijan yksilöllistä näyttösuunnitelmaa.		
Osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä	Osoittaa tutkinnon osien edellyttämän ammattitaidon ja osaamisen tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa laatimansa yksilöllisen näyttösuunnitelman mukaisesti. Arvioi omaa osaamistaan kirjallisesti ja/tai suullisesti.	Ohjaa opiskelijan näyttöön . Kirjaa osaamisen ja näytön HOKSiin . Varmistaa, että näyttöympäristö mahdollistaa tutkinnon perusteissa määrätyn osaamisen osoittamisen. Huolehtii, että opiskelijalle järjestetään uusi näyttö, jos osaaminen arvioidaan hylätyksi tai jos ammatillisen perustutkinnon opiskelija haluaa korottaa arvosanaa. Säilyttää arviointiaineiston ja arviointiyhteenvedon vähintään 6kk ajan arvosanan antamisesta. Tarvittaessa ohjaa opiskelijaa arvioinnin tarkistuspyynnön laatimisessa arvioijille tai arvioinnin oikaisupyynnön laatimisessa työelämätoimikunnalle. Vie arvioinnin wilmaan viivytyksettä, kuitenkin kahden viikon kuluessa.	Arvioivat näytössä opiskelijan osaamista hänen yksilöllisen näyttösuunnitelmansa ja tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten/osaamistavoitteiden. Antavat opiskelijalle mahdollisuuden itsearviointiin. Dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin arviointiyhteenvedon ja antavat opiskelijalle palautetta hänen osaamisestaan. Opettaja-arvioija vie arvioinnin wilmaan viivytyksettä, kuitenkin kahden viikon kuluessa.	Tulostaa pyynnöstä tutkintotodistuksen tai todistuksen suoritetusta tutkinnon osasta/osista ja toimittaa sen koulutuspäällikölle allekirjoitettavaksi. Huolehtii todistusten toimittamisesta opiskelijoille.

Tavoite				
Menettely	Opiskelija	Opinto-ohjaaja	Arvioiva opettaja	(työpaikan) Arvioija
Aiemmin hankittu osaamisen sisällyttäminen (voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaiset)	Toimittaa aiempien opintojensa tai tutkintojen/tutkinnon osien todistukset ryhmänohjaajalle tai opinto-ohjaajalle.	Sisällyttää osaksi opiskelijan tutkintoa tutkinnon muodostumisen mukaisesti ja kirjaa ne opiskelijan HOKSiin ja Primuksen osaamisen tunnustamisen rekisteriin . Tarkistaa alkuperäiset todistukset ja säilyttää todistuskopiot vähintään 6kk ajan/skannaa todistuskopiot Primuksen liitteisiin		
Aiemmin hankittu osaamisen tunnustaminen (ei voimassa olevien tutkinnon perusteiden mukaiset)	Toimittaa aiempien opintojensa tai tutkintojen/tutkinnon osien todistukset ryhmänohjaajalle tai opinto-ohjaajalle.	Tunnustaminen edellyttää arviointia. Arvioijina toimivat opinto-ohjaaja ja koulutuspäällikön määräämä opettaja. Tarkistavat, että opiskelijan esittämät dokumentit ovat tutkinnon perusteiden vaatimusten mukaiset. Arvioivat osaamisen ajantasaisuuden ja miltä osin se vastaa suoritettavaa tutkintoa tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Tunnustavat osaamisen. Opinto-ohjaaja kirjaa tunnustetun osaamisen opiskelijan HOKSiin ja Primuksen osaamisen tunnustamisen rekisteriin yhdessä opettajan kanssa (arvioijaksi opettaja) . Opinto-ohjaaja säilyttää dokumentit vähintään 6kk ajan/skannaa todistuskopiot Primuksen liitteisiin.		
Ohjaaminen suoraan näyttöön. (Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet voidaan osoittaa myös esim. kokeilla tai muilla tehtävillä)	Toimittaa tarvittavat osaamiseensa liittyvät dokumentit ryhmänohjaajalle tai opinto-ohjaajalle ja osallistuu muuhun osaamisen selvittämiseen.		Tunnistaa opiskelijan esittämien asiakirjojen ja muun osaamisen selvityksen (esim. testit, toiminnalliset kartoitukset, työpaikan konsultointi) perusteella opiskelijan osaamisen, jonka perusteella tutkinto/tutkinnon osa/yhteisten tutkinnon osien osa-alue on mahdollista suorittaa näytössä . Arvioi näyttöpaikan sopivuuden näyttöympäristöksi. Laatii ja kirjaa yhdessä työpaikan arvioijan ja	Arvioivat opiskelijan osaamisen tutkinnon osittain sekä yhteisten tutkinnon osien osalta osa-alueittain yksilöllisen näyttösuunnitelman perusteella. Dokumentoivat yhteisesti päättämänsä arvioinnin Wilman arviointipäätökseen ja perustelevat arviointinsa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamisen arvioinnin mukaisesti. ks. toimintaohje osaamisen osoittaminen ja arviointi näytössä.

Toimintaohje: Aiemman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Hyväksytty toiminnanohjausryhmässä 15.5.2018

			opiskelijan kanssa yksilöllisen näyttösuunnitelman HOKSiin.	
--	--	--	--	--